

**Esham ve tahvilât ve kambiyo ve nukut borsaları hakkında  
1/350 numaralı kanun lâyihası ve İktisat ve Maliye Encümenleri  
mazbataları**

**T. C.**

*Başvekâlet*

*Muamelât Müdürlüğü*

*Şube*

*Sayı 16/5165*

25 - 12 - 928

**B. M. M. Yüksek Reisliğine**

Esham ve Tahvilât kambiyo ve nukut borsaları hakkında Maliye Vekâletinden teklif olunup Şurayı Devlet Riyasetinden tevdi edilen ve İcra V. H. inin 19 - 12 - 928 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim kılınmıştır. Muktazasının ifa ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulması rica olunur efendim.

Bş. V.

*İsmet*

**Esham ve tahvilât ve kambiyo ve nukut borsaları kanunu lâyihasının  
esbabı mucibesi**

Borsalar knununun tanziminde istihdaf edilen gaye, borsalar muamelatının hükûmeti cümhuriyemizin malî itibarile millî servetimizin her türlü zarar ve ziyandan muhafaza ve vikayesini kâfil ve müemmin olacak bir şeklü surette cereyanını temin eylemek keyfiyeti olup memleketimiz için bu pek mühim maksadın teyessür nûmayi husul olması zımnında ahkâmı mevzuayı hazıramızın ruhına muvafık ve bu baptaki ilmi ve asrî esaslara mutabık olmak üzere Fransa, İngiltere ve İtalya gibi, dünyanın en mühim ve muteber borsalarına malik bulunan Devletlerin bu sahada mevzu ve mudevven kavanin ve nizamâtında istifade edilerek ve mleketimizin büneyi malî ve iktisadisindeki icabat dahi nazarı dikkattan dur tutulmiyarak tecarübü vakıya müstenit ahkâm vazı tayin edilmiştir.

Kânun lâyihasının mukaddimesinde borsa tarif, mercii tabisi ile komiserin vazife ve salâhiyeti tayin ve hususî bütçe ile idare olunan borsaların aksamı varidat ve masarifi tespit edilmiştir.

Kanunun ikinci faslı borsa âzayı asliye ve fahriyesile mensuplarının ne gibi evsaf ve şeraiti haiz olmaları lâzım geleceğinden ve bunların teminatından ve salâhiyetlerinden bahıstır. Bazı Devletlerin menkul kıymetleri borsalarında (simsar) diye üçüncü bir âza mevcut olmadığı anlaşıldığından bu sınıf çıkarılmıştır. Âzayı asliyenin Türkçeye vukfları ve bu âza meyamında unsuru aslı bulunan acantalarla onların vesaiti icraiyesi olan memurlarının lâakal orta tahsil görmüş olmaları şeraiti esasiye meyamina ithal edilmek suretile borsacıların yalnız amelî sahada yetişmiş olmaları ile iktifa edilmeyüp diğer mutemeddin ve asrî memleketlerde olduğu gibi bu hususta mehmaemken malumatı nazariyeye sahip bulunmalarıda teemmül olunmuştur. Acantaların Maliye Vekili tarafından tayin edilmek ve başka hiç bir

ticaret ve meslekle iştiğal etmemek şartile bu mesleke gireceklerine göre bunların tüccardan addolunarak ticaret kanunu ile ticaret odaları kanun ve nizamnamesine tabi olmaları muvafık görülenmiştir. İtalyada da acantalar hatta kıralın iradesile mansup ( Devlet memuru ) adedilmiştir.

Fransada bunlara (officier ministeriel au publique) denilmekte olmasına ve sureti tayinleri ve ifa ettikleri hizmet kâtibi adillere makıs bulunmasına nazaran, içinde tamamen Devlet memuru olmamakla beraber, menafi ve hidematı mahsusa idaresile muvazzaf bir nevi memur bulunduğundan bu noktai nazarı kabul zaruri görülmüştür. Bundan maada bu acantaların teminatları keyfiyetine fazla ehemmiyet atf edilerek bunların müşterileri ve sair alakadarlar hakkında ika etmeleri muhtemel zararı zıyanın indelhace tazmini için yalnız naktî teminat iraesı gayri kâfi görülerek Fransada olduğu üzere aynı zamanda müşterek sandık üsulünün tatbiki dahi kabul olunmuşturki ahkâmı mezkûrenin ekser aksamı Fransa kanunlarından iktibas edilmiştir. Esham ve tahvilât ve hisse senedatı muamelatına müteallik bulunan üçüncü fasla yeni ve eski bir takım ahkâm konmuştur. Dördöncü fasılda esham ve tahvilât ve hisse senedatı muamelatından hazine namına alınacak verginin tarzi cibayeti salim ve bilhassa sehlüttatbik bir usule rapt edilmiş ve hali hazırde yirmi binde bir gibi laşey mesabesinde bir nisbette alınmakta olan mezkûr vergi binde yarmi nisbetine iblağ olunmuştur. Elyevm mer'i borsa resmî nizamnamesi mucibince bu vergi muamelatı mebhuseye ait evrak vedefatir üzerine pul ilsakı suretile ahz olunmakta isede mezkûr nizamname bu hususa müteallik nazariyatı ilmiyeye muvafık bir şekilde tanzim edilmemiş olduğu cihetle varidatı umumiyeyi Devlet meyânında bulunan bu vergi elhaletuhazihi muntazaman cibayet olunmıyor. Halbuki borsa resmî bir nevi muamele vergisi ve daha doğrusu kiyemi menkulenin ferağ harcı demek olduğuna göre bu verginin sureti cibayeti muamele vergisi kanunundaki esaslara istinat ettirilmiştir. Bu esasatın tatbiki halinde hazineye hayli varidat temin edileceği kaviyen memuldur.

Beşinci fasıl kambiyo ve nukut muamelatına ait ahkâmı muhtevidir. Devletin malî haysiyet ve itibarile doğrudan doğruya alakadar bulunan kambiyo işlerinin bu itibarı haleldar etmiyecek mazbut bir şekilde temini cereyamı esas umdelerimizden bulunmakla bu muhim gayeyi temine hadim hususat bu fasılda ceman tedvin olunmuştur. Bu cumleden olmak üzere işbu fasılda kambiyo ve nukut üzerine ispekülasyon icrası memnuniyetinin temamii teminine ait ahkâm mevcut bulunmaktadır. Filhakıka kambiyo muamelatının memleketimizde gittikce tezayüt etmekte olan ehemmiyeti mahsusai fevkâlâdesı dolayısıyla muamelatı mezkûrenin borsada temerküz ettirilerek mutedil bir mürakabe altında bulundurulması lazımgelmektedir.

Bu muamelatın borsada temerküz ve mes'uleller, yani acantalar vasıtasile borsa salonunda mevkii file vazedilerek o suretle ithalât ve ihracatımızdan husule gelen kambiyo arzu taleplerinin muayyen bir mahalde karşılaştırılması ve elyvm cari mutedil bir mürakabe altında bulundurulması gibi tedabirin ittihazı ispekülasyon ve ihtikarî mani görülmüştür.

Kanunun altıncı faslı, ahkâmı umumiyeden ibarettir. Bu fasılda borsa akitleriyle muamelatı vakıanın suveri icraiyesi ve muamelatın defatire sureti kaydı tespiti ve bilhassa borsa muamelatından mütevellit ihtilâfatın sureti tetkiki ve halli gibi hususat ile müşterilerden alınacak teminat ve acantaların hali aczi ve iadei itibar etmeleri hakkındaki mesail kısmen ecnebi borsaları nizamnamelerinde, kısmen de mevzuatı hazıramızdan iktibas edilmek suretile tespit ve tayin edilmiştir.

Mevaddı cezaiyeyi ihtiva etmekte olan yedinci fasılda, işbu kanundaki memnuatın cezaları aledderecat tayin olunmuştur. Hali hazırdaki borsa nizamnamesile müzeyyelatında muayyen cezalar pek mahdut olmasından dolayı zuhur eden bazı hadisata karşı mücazat tertip edilmiyor. Borsa muamelatının temini intizam ve inzibatı namına mühim bir nakise teşkil eden şu vaziyet salüfularz yeni ahkâmın tatbiki halinde tamamen tebeddül etmiş olacaktır. Bu kanun lâyihasında evvelce mevcut bazı mevadın kanuna girmeyecek ahkâmdan olduğu görülerek bunların bir talimatname veya nizamnameye derci tensip edilmiştir.

**T. B. M. M.**

*İktisat Encümeni*

*Karar № 15*

*Esas №  $\frac{1}{350}$*

21-III-1929

## **İktisat Encümeni mazbatası**

### **RİYASETİ CELİLEYE**

Evveleminde mutaleası alınmak kaydile Maliye Encümeninin kararı üzerine Encüntenimize havale buyurulan esham ve tahvilat ve kambiyo ve nükut borsaları kanunu lâiyhası İstanbul Borsa Komiserliği Başkâtibi Bey dahi hazır bulunduğu halde müzakere ve tetkik edildi.

Memleketimizde borsa işleri için mevki meriyete vazolunan nizamnamenin 322 tarihinde ve kapitülasyonların bütün manasıle cari olduğu mutlakiyet devrinde vücuda getirilmiş bulunmasını ve 339 tarihinde tertip olunan ve bilhassa kambiyo işlerine ait olan müzeyyel nizamnamenin ise hali hazır ihtiyaçlara kifayetsizliğini ve obir taraftan borsacılığın ve hassatan kambiyo müamelatının umumî harpten sonra bir ehemmiyetimahasusa alarak her memlekette olduğu gibi bizdede mazbut bir şekle girmesi lüzumunu hisseden Encümenimiz aşağıda yazılı tadilat ve tashihat dairesinde kanun lâiyhasını kabul eylemiştir. şöyleki:

Devlet istikrazlarına mukabil çıkarılan kağıtlarla anonim şirketlere ait aksiyon ve obligasyonların heyeti mecmuasını ifade edememekte olan (esham ve tahvilât) tabiri yerine (menkul kıymetler) tabirinin kullanılmasını daha ziyade muvafık bulan encümenimiz serlevhayı ana göre (kambiyo ve nükut ve menkul kıymetler borsaları) şeklinde tadil etmiş ve (mukaddeme) kelimesi yerine de esaslardan bahis « birinci fasl » ı ikame eylemiştir.

Birinci maddedeki tadilat şekil tashihatından ibarettir.

İkinci madde yeniden açılacak olan borsalar hakkında mahallin en ziyade salâhiyettar olan teşekküllerinin evveleminde mütalealarının alınmalarının pek faydeli olacağı mülâhazasına mebni değiştirilmiş ve bu mülâhazayı teminen hüküm konmuştur.

Üçüncü maddede kelime tashihati yapılmıştır.

Dördüncü ve beşinci maddeler kanuna girecek ahkâmdan olmadığı cihetle nizamnameye terk olunmuştur.

Altıncı madde esas maksada daha muvafık birşekle ifrağ olunmak suretile dördüncü madde olarak tespit edilmiştir.

Yedinci maddede zikrolunan hükümlerin de aynı esbapten dolayı nizamnameye alınması tekrâr etmiştir. Şurasını kaydetmek lâzımdır ki borsa kotuna dahil müessesatın senelik ve umumî toplanmalarında borsa komiserlerini veya tevkil edecekleri memurların toplanmada hazır bulunabilmeleri mahzursuz görülmüş isede zabıtlara vazı imza etmeleri encümence doğru görülmemiştir.

Sekizinci maddede fahrî âza denilen zevat veya müessesatın evveleminde borsaya mukayyet bulunmaları mecburî olduğuna göre bunlara « mukayyet âza » denilmesinin daha muvafık olacağı düşünülerek ona göre tashihat yapılmış ve beşinci madde olarak tespit edilmiştir.

Dokuzuncu maddede mezkûr acentalar adedinin tespitini zuhurata bırakmayup küşada muteallik emirnamede evelceden tekrâr ettirilmesinin daha faydalı olacağını derpiş eden encümenimiz madde mezkûreyi ana göre değiştirmiş ve altıncı madde halinde kabul edilen bu maddede bir takım şekil tashihati dahi yapılmıştır.

Yedinci madde olarak kabul olunan onuncu maddedeki tadilât kelime tashihatından ibarettir.

Onbirinci maddedeki hükümlerden bir kısmının altıncı maddede mevcut olmasından ve diğer bir kısmının da kanunluk ahkâmdan bulunmamasından dolayı bu hükümler tayyolunarak mütebaki hükümlerle onikinci maddenin hükümleri birleştirilerek sekizinci madde olarak tespit edilmiştir.

Önüçüncü madde hükmü elli dördüncü madde yerine tespit ve teklif ettiğimiz yirmi yedinci maddede zaten mevcut olduğundan bu maddenin tayyi münasip görülmüştür.

Onaltıncı, onyedinci, ve onsekizinci maddeler nizamnameye terk olunmuşlardır.

Ondokuzuncu maddede zikrolunan ve acentaların istihdam edecekleri müstahdemine ait bulunan şartın tali vaziyeti dolayısıyla nizamnamece tespiti daha muvafık görüldüğünden onbirinci madde olarak kabul olunan bu madde ona göre tadil olunmuştur.

Yukardaki esbap dolayısıyla yirminci maddenin de nizamnameye terki tensip edilmiş ve acentalık bir nevi memuriyet olduğundan ve memuriyet ise şirket teşkiline esas olmayacağından yirmi birinci madde tayyedilmiştir.

Borsa salonuna iş yapmak üzere girebilecek olan ve acenta ismini alan ve Hükümet tarafından tayin kılınan ve bir çok kuyut ve şuruta tabi ve adetleri mahdut bulunan ve nevama bir memur sıfatını haiz olan kimselerin salâhiyeti ile nihayet borsa meclisi tarafından kayıt ve kabul edilecek ve cober ismini alacak ve adetleri gayri mahdut bulunacak olanların salâhiyeti arasında herhalde bir fark olması ve esasen bu farkın sair memleket borsalarında da gözedilmiş bulunması cihetle coberlerin salona dahil olmamaları noktayı nazarı muvafık görülmüş ve yirmi üçüncü madde ona göre tadil olunarak önüçüncü madde olmak üzere tespit edilmiş ve coberler borsaların kayıtlı daimî müşterileri demek olup evsafı hakkındaki hükümlerin nizamname ile tesbiti daha muvafık olacağından yirnidördüncü ve yirmibeşinci maddelerin tayyi tensip ve yalnız kanunen tespit edilmesi lâzımgelen mevaddan olması itibarile yirmi beşinci maddenin son fıkrası bu maddenin nihayetine ilâve olunmuştur.

Yirmi altıncı madde — Yukarda beyan olunan esbap dolayısıyla nizamnameye terk olunmuştur.

Coberlerin tespit kılınan hukukî vaziyetlerine göre tahliflerine lüzum kalmadığından yirmi yedinci madde dahi tayyedilmiştir.

Otuz ikinci madde muhteviyatı ile otuz üçüncü ve otuz dördüncü maddelerin bir kısım fıkraları kanunluk hükümlerden olmaması dolayısıyla kaldırılmış ve şekil noktai nazarından tashihata uğratarak on yedinci ve on sekizinci maddeler halinde kabul edilmişlerdir.

Acentaların hidematı amme ile iştiğal eden kimselerden olmasına ve bu gibilerin ise sındıka teşkil eylemeleri memnu bulunmasına nazaran otuz yedinci maddenin ipkasına da imkân görülemezdir.

Otuz dokuzuncu madde tayyolunarak muhteviyatından ahkâmî kânuniyeye dahil olabilecek olan bir fıkrası otuz sekizinci maddenin nihayetine ilâve edilmiş ve bu madde yirmi birinci madde olarak kabul edilmiştir.

Nizamnameye konmaları daha muvafık olacağı mütaleasile kırk, kırk bir, kırk iki, kırk üç ve kırk dördüncü maddeler çıkarılmış ve aynı sebep dolayısıyla kırk beşinci maddenin bir kısmı tay ve kısmı diğeri de borsa bütçelerinin komiserlikten ziyade Maliye vekâletinin tasdikina iktiran etmesinin daha faideli olacağı mülâhasasile tadilen yirmi ikinci madde olarak kabul edilmiştir.

Efrat veya hususî müessesat tarafından borsalardan her hangi bir günün fiat listelerine ait malûmatın talebinde bir ücret itası tabii isede mezkûr muamelâtın bir veya birkaç gün ve hatta aya da şamil olabileceği ve binaenaleyh vuku bulan külfetin de aynı olmayacağı düşünülerek ona göre asgarî ve azamî bir miktar tayini muvafık görülmüş ve bu sebeple de yirmi üçüncü madde olarak tespit kılınan kırk altıncı maddenin ( A ) kısmının ( 5 ) numaralı fıkrası tadil olunmuş ve ( kayıt suretleri ) yerine en ziyade kullanılan fiat suretleri denilmiştir.

Kırk yedinci madde nizamnameye bırakılmıştır .

Yirmi dördüncü madde olarak tespit edilen ve borsa meclislerinin vazifelerine dair olan kırk sekizinci maddedeki tadilât evelki maddelerde kabul edilmiş olan esasların bir neticei zaruriyesidir .

Elli, ellibir ve elli ikinci maddeler ihtiva ettikleri hükümlerin kanuna girmesi lâzım gelen mevaddan bulunmadığı cihetle çıkarılmıştır.

Yirmi sekizinci madde olarak kaydolunan elli beşinci maddenin üçüncü ve dördüncü

fıkraları şahsî mevduatın mecburî bir hal almaması mülâhazasile çıkarılmıştır .

Yirmidokuzuncu ve otuzuncu maddeler halinde kabul olunan elli altıncı ve elliyedinci maddelerde ise şekil ve kelime tashihatı yapılmış ve yukarıda arz olunan noktai nazar da gözetilmiştir .

Şahsî mevduatın ihtiyarî bir şekle ifrağı dolayisiyle ellisekizinci maddenin vücuduna da ihtiyaç messedilmediğinden çıkarılmıştır .

Müşterek sandık sermayesinin sureti tenmiyesinin borsalar meclisi idareleri kararlarına terkedilmeyip ancak Devlet esham ve tahvilâtına veya millî bankalara yatırılarak nemalandırılmasının kanunda tasrih edilmesinin daha ziyade muvafık olacağını nazarı dikkate alan encümenimiz lâyihamın ellidokuzuncu maddesini ona göre tadil ve otuzbirinci madde halinde tespit eylemiştir .

Altmışinci madde şekil tashihatile otuzikinci madde olarak kabul ve altmışbirinci madde ise vilâyet ve belediyelerin Hükûmetin kefaleti altında olmaksızın da istikrazlar aktebileceklerinden ona göre tadilâtı icra edilerek otuzuncu madde halinde tespit olunmuştur .

Merkezi idareleri borsaların buldukları yerlerde müesses şirketlerin hisse senetlerini veya tahvillerini behemehal borsa kotuna dahil ettirmeleri ve olmyanların ise muhayyer tutulmaları muvafıkı madelet görülmemiş ve esasen borsa kotuna dahil olmak istemiyen bu gibi şirketlerin merkezi idarelerini borsa olmayan başka bir yere nakledebilecekleri varit görülmüş olduğundan altmış ikinci maddenin tayyina karar verilmiştir .

Altmış üçüncü madde — ( Ecnebi anonim şirketlere ait tahvilât ve hisse senedatı memleketleri borsalarında kaydı resmîye kabul olunmuş bulunmak şartile borsa kaydı resmisine kabul edilir. Mezkûr şirketlerin tahvilât ve hisse senedatı memleketlerindeki borsalardan ihraç olduğu takdirde derhal Türkiye borsalarından da kayıtları terkin edilir ) denilmektedir ki şu hale nazaran ne borsa meclisi idaresine ve ne de Hükûmete hiç bir hakkı takdir bırakılmamış olacağından mezkûr fıkralar tayyedilerek otuz dördüncü madde olmak üzere tespit edilmiştir .

Altmışdördüncü ve altmışbeşinci, altmış altı ve altmışyedinci maddeler aynen ve bazı küçük kelime tashihatile 35,36,37 ve 38 inci madde olarak tespit olunmuştur .

Nizamnameye girebilecek hükümlerden olması itibarile 68,69,70,71 ve 72 inci maddelerin tayyî tensip edilmiştir .

Otuz dokuzuncu madde olarak aynen kabul edilen ve ancak kelime tashihatına uğratılmış olan yetmiş üçüncü madde münasebetile sarraf denilen ve tufeyli vaziyetleri dolayisile zarar tevliât eden müesseselerin bir an evvel müfit bir şekle ifrağ edilmeleri ve meselâ bunların yerine millî bankalar tarafından idare olunan kişelerin ikamesi encümenimizin cümlei temenniyatından bulunmuştur .

Yerli şirketlerin esham ve tahvilâtının daha ziyade himayesi maksadile ecnebi esham ve tahvilâtı muamelâtından hazine namına alınacak olan resmin iki misli olarak istifası münasip görülerek yetmiş dördüncü madde ona göre tadil ve kırkıncı madde olarak tespit edilmiştir .

Yetmiş beşinci madde aynen kırkıncı madde olarak kabul edilmiştir .

Yetmiş altı ve yetmiş yedinci maddeler ahkâmı nizamnameye bırakılmıştır .

Yetmiş sekizinci madde aynen ve kırk ikinci madde olarak kabul edilmiştir .

Aynen ve kırk üçüncü madde halinde tespit edilen yetmiş dokuzuncu madde mefhumuna nazaran Türkiye kambiyouunu borsaları kotuna dahil etmeyen Devletlerin kambiyoularını da borsalarımıza kayıt ve kabule mesağ verilmekte ve bunun ise doğru olamayacağı encümenimizce derpiş edilmekte olduğundan bundan böyle akt ve teati edilecek olan ikamet ve ticaret mukavelelerinde bu mühim nokta nazarı dikkate alınarak müteakabiliyet esasının tespiti cümlei temenniyatımızdan bulunmuştur .

Kırkdördüncü madde olarak kabul olunan sekizinci madde hükmüne nazaran kambiyo ve nükut üzerine vadeli muamelât ve rapor ve depor yapılması menedilmekte ve teslim ve tesellümün de nihayet ertesi günü akşamına kadar ifası mecburî tutulmaktadır . Halbuki kırksekizinci madde olarak tespit kılınan seksenaltıncı madde lüzumuna binaen tüccaramı bir takım

şeraî tahtında ve bir müddeti muayyene zarfında bu hükümden müstesna tuttuğu cihetle keyfiyetin tasrihi için kırkdördüncü madde bu maksadı teminen tadil edilmiş ve son fıkrâ olarak ( kırksekizinci maddenin hükmü mahfuzdur ) denilmiştir.

Seksen birinci madde ise ahkâmı kanuniyeye girebilecek mevaddı haiz olmadığından çıkarılmıştır.

Kırk beşinci madde olarak kayıt ve kabul olunan seksen ikinci maddenin son fıkrasında; ( Bu ihtiyaçların nelerden ibaret olduğunu Maliye Vekâleti tayin eder. ) denilmektedir. Şu ifadeye nazaran ihtiyacatın ne suretle tayin kılınacağı tavzih edilmiş olacağından ( evvelceden Maliye Vekâletince bir liste ile tayin olunur ) suretinde tashihi encümenimizce muvafık görülmüş ve madde ona göre tadil kılınmıştır.

Seksen üçüncü madde aynen 46 ıncı madde olarak kabul edilmiştir.

Seksendördüncü madde ile seksen beşinci maddenin son fıkrası da nizamnameye terkedilmiş ve ilk fıkrası 47 inci madde olarak tespit edilmiştir.

Tüccaran beyninde her hangi bir akdin bir nevi mukavelenameyi tazammün eden mektup ile de tamam olacağı tabii bulunduğundan bunun da konişmento veya fatora gibi vesâikten sayılması icap edeceği encümenimizce düşünülmüş ve andan dolayı kırk sekizinci madde olarak tespit edilen 86 ıncı madde değiştirilmiştir.

Seksen yedinci madde aynen ve 49 uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Seksen sekizinci ve doksanıncı maddeler nizamnamelik ve seksen dokuzuncu madde ise esasen tabii bir haktan bahsolduğundan tayyedilmişlerdir.

91,92,93 üncü maddeler ufak birer tashihle aynen 50,51,52 inci maddeler olarak kabul edilmiştir.

Doksan dördüncü maddeden bilitibar yüz altıncı maddeye kadar olan mevadın ahkâmı da kanun çerçevesi dahiline girmelerine lüzum ve mecburiyet bulunmayan hükümlerden ibaret oldukları cihetle çıkarılmışlardır.

Lâyihada borsa muamelâtından mütevellit ihtilâfların mercii hal ve rü'yeti munhasıran borsalar meclisleri olmak üzere gösterilmiştir.

Şu takdirde bu meclislerin verecekleri hükümlerin müşterilere de sırayet eyleyeceği tabiidir. Bu ise mehakimin salâhiyeti umumiyesini ihlâl demek olup müşterilerle acentalar arasında tehdüd eden ihtilâfatta borsa meclislerinin yalnız sulhan halle salâhiyettar olmaları ve aksi takdirde ahkâmı umumiyenin tatbiki ve fakat meslek inzibatının temini ve borsacılık meslekinin istilzam ettiği hususiyetlerin nazarı dikkate alınması da lâzım geleceğinden yalnız borsacılar arasında zuhur edecek olan bu gibi ihtilâfatın borsa meclislerince nihaî bir şekilde halline müsaade verilmesi düşünülmüş ve bu maksadı teminen 53, 54, ve 55 inci maddeler lâyihanın 106, 107 ve 108 inci maddeleri yerine ikame edilmiştir.

Yüz dokuz, yüz on ve yüz onbirinci maddeler tayyolunmuştur.

Borsa meclislerine mehakimi asliye derecesinde kaza hakkı bahşetmekliğin doğru olmayacağı mülâhazasile yüz on ikinci madde tadil edilerek elli altıncı madde halinde kabul edilmiştir.

Borsa meclisinin verecekleri inzibatî kararların ancak borsacılar şamil olabileceğini ve bunun kabahat derecesine göre bir haddi asgarî ve azamîsi bulunması iktiza eyleyeceğini ve esasen girilmesi memnu olan bir yere her hargi bir suretle girmiş ve orada da intizam ve inzibatı ihlâl eylemiş olanlar hakkında ahkâmı umumiyenin tatbik edilmesi lâzım geleceğini derpiş eden encümenimiz yüz onuncu maddeyi ona göre tadil ederek elli yedinci madde halinde tespit eylemiştir.

Lâyihanın yüz ondördüncü maddesinde borsa haricinde içtima ile iş yapan borsacılar hakkında on beş gün borsa salonuna duhulden memnuiyet veya yüz liraya kadar cezayı nakdî ahzi tatbik edileceği gösterilmekte ve tekerrürü halinde verilecek cezadan bahsedilmemekte olduğundan borsa muamelâtının zapturaptı hususunda pek ziyade medhaldar bulunan bu maddenin hükmünün daha ziyade teşdidi encümenimizce muvafık görülmüş ve ona göre tadilât yapılmış ve 58 inci madde olarak kabul edilmiştir.

Yüzonbeşinci madde aynen 59 uncu madde olarak kabul edilmiştir. Borsa meclislerinin her hususta cezayı nakdî hükmeylemeleri doğru olamayacağından gerek bu maddedeki ve gerekse altmışıncı madde olarak kabul olunan yüzonaltıncı maddedeki para cezaları kaldırılmıştır.

Acentaların nevama memur bulunmaları münasebetile ticaret yapamayacakları onuncu maddede yazılı bulunduğundan yüzonyedinci maddenin hikmeti vücudu kalmamış ve binaenaleyh tayyine karar verilmiştir.

Yüzonsekizinci maddede kambiyo ve nukuş üzerine ispekülasyon yapan aslî ve kayıtlı âza için dört derece üzerine ceza tertip edilmiştir. Bir kabahatin dört defa tekrürüne müsaade edilmesini hem vak'anın ehemmiyeti iktisadiyesi ve hem de inzibat ve ahlak noktai nazarından muvafık bulmayan encümenimiz derecatı üçe indirmiş ve aynı kabahatı yapan bankalarla banker dairelerine ise naktî cezadan ziyade borsa işlerinden muvakkaten veya daimî memnuiyet cezasının daha ziyade müessir olacağını düşünerek maddeyi ona göre tadil ve tashih ile altmış birinci madde halinde kabul eylemiştir.

Yüzondokuzuncu madde ahkâmı umumiyeye tabi mevaddan ibaret olmakla tayyi tensip edilmiştir.

Yüzyirminci madde mefhumuna nazaran komiserlerin hariçte zabıtai adliye vazifesinde ifa edebilecekleri anlaşılmakta ve bunun ise doğru olmayacağı tabii bulunmakta olduğundan madde mezküre ( veya gayri mukayyet ) cümlesi çıkarılarak tadil olunmuş altmış ikinci madde olarak tespit edilmiştir.

Evamir ve mukarreratı Hükûmete ademiriaeet hakkında tatbik olunan hükmün lüzûmunda tatbiki mümkün olabileceğinden « 121 » inci maddenin vücudüne lüzûm görülmemiştir.

122, 123, 124 125 ve 127 inci maddeler hükümleri aynen 63, 64, 65, 66, 67 inci maddeler olarak kabul edilmişlerdir.

Yüz yirmi altıncı madde nizamnameye alınabileceğinden tay ve lâyhada mevcut inzibatî cezaların ahkâmı umumiyenin tatbikine mani teşkil eylemeyeceğine dair ayrıca bir hüküm vazına lüzûm görülmediğinden altmış sekizinci madde ilâveten encümenimizce tespit edilmiştir.

128, 129 uncu maddeler hükümleri 69, 70 inci madde olarak aynen kabul edilmişlerdir.

Yüz otuzuncu maddede bazı fıkraların tayyından sonra 71 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

131 inci madde 72 inci madde olmak üzere aynen ve 132 inci madde ise ( kanunun tatbikine İcra Vekilleri memurdur ) denilmekte olup encümenimiz bunu kanunun tatbiki ile alâkadâr ( Maliye ve Adliye vekilleri memurdur ) şeklinde tadilen 73 üncü madde olarak kabul etmiştir.

Maliye Encümenine havale buyrulmak üzere Yüksek Reislige takdim kılındı.

Âza	Âza	Âza	Âza	M. M.	Reis
İstanbul	İstanbul	Edirne	Çorum	Mardin	Burdur
Hüseyin	A. Hamdi	Fayık	Zıya	Ali Rıza	Mustafa Şeref
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Mersin	Mardin	Maraş	Manisa	Mansia	Konya
Hakkı	Nuri	Nurettin	M. Kâni	Yaşar	A. Hamdi

**B. M. M.***Mal. Encümeni  
karar № 36*

13-5-1929

**Maliye Encümeni mazbatası**

Hükümet tarafından tanzim ve Devlet Şurasınca tetkik edilerek Büyük Meclise takdim kılınan ( menkul kıymetler ve kambiyo borsaları ) kanunu lâyihasile İktisat Encümeninin mazbatası mütalea ve müzakere olundu. Borsa Başkâtibi Hasan Tahsin B. den izahat alındı, lüzum görülen yerlerde Ticaret Müdürü umumisi ve bazı bankacılar dinlendi.

Devletin malî itibarile alâkası bulunan bu nevi borsaların lüzum ve ehemmiyeti tafsile muhtaç değildir. Türkiyede malî itibar üzerine ticaret işlerine evvelâ 1280 tarihinde başlanılmış, bu işleri yapmaya teşebbüs eden bir takım yabancı usuller aralarında tamamile hususî mahiyette olmak üzere bir talimatname vücade getirmişlerdir. Hükümetçe musaddak olmıyan ve teyit kuvvetinden mahrum bulunan bu talimatnamenin tatbiki mümkün olamamakla beraber o tarihte İstanbulun müteferrik mahallerinde hiç bir kayıt ve şarta bağlanmadan yapıla gelen borsa işleri Devletin malî itibarına karşı oldukça fena tesirler göstermeye başladığından bu işlerin tanzimi zarureti daha o zaman hissedilmiştir. 1290 tarihli ( Dersaadet tahvilât borsası nizamnamesi ) bunun için neşrî ilân olunmuştur.

Bu nizamnameyi, yokarıda söylenilen talimatnameye resmî bir şekil verilmekle meydana getirilmiştir. Yalnız bir farkla ki bu nizamname mucibince borsa, selâhiyeti çok mahdud bir komiserin nezaretine tevdi olunmaktadır, halbuki o tarihlerde aktedilen istikrazlar dolayisile piyasaya bir çok esham çıkarılması ve hariçten memlekete bir çok ecnebi eshamı girmiş bulunması borsa işlerini çoğaltmış, diğer taraftan, bir takım hava oyuncularının tesiri ile borsada vakit vakit buhranlar olması mevcut nizamnamenin kifayetsizliğini anlatmış borsa işlerinin daha sıkı bir surette inzibat altına alınması lüzumu tahakkuk etmiştir.

İşte bu lüzum dolayisile 1322 tarihinde tertip edilmiş olan (Esham ve tahvilât borsası nizamnamesi ) nin eskisinden hayli farklı hükümleri muhtevî bulunduğu görülmektedir. Filhakika borsa işlerinin idaresi için oldukça esaslı hükümler koyan bu nizamname işleri mümkün mertebe tanzime medar olabilmüş ve gerek mutlakiyet ve gerekse meşrutiyet hükümetleri zamanında borsa bununla idar olunmuştur.

Sermaye mübadelesinin cereyanına saha teşkil eden mali borsalar Devlet murakabesi altında iş yapan resmî piyasa yerleridir. Umumî harbin cihan iktisadiyatında vücade getirilmiş olduğu yeni vaziyetler borsa işlerinin yeni şartlara muvafık bir tarzda tedvir edilmesini zaruret derecesine çıkarmıştır.

Kaldığı 1322 tarihli nizamname kapitülâsyonların cari bulunduğu mutlakiyet devrinde vücade getirilmiş olduğundan onun tesirinden tabiatile kurtulamayarak, ecnebilerin de borsacılığa girebilmelerine müsait ve garip hükümleri ihtiva etmiştir. Daha evvel izah olduğu gibi borsa idaresini malî ve iktisadî sahalarda husule gelen yeni cereyanlara göre tedvirden ve borsacılığın millî iktisadiyatımıza uygun bir şekilde inkişafını teminden de uzak bulunmuştur.

Millî Hükümetimiz bu yeni ihtiyaçları düşünerek 22 ağustos 1339 tarihli bir nizamname ile buna zeyl olarak muhtelif talimatnameler çıkartmıştır.

Bunlar âcîl ihtiyaçlara kısmen cevap verebilmekle beraber, iktiza eyleyen esaslı hükümleri ihtiva edememek itibarile yine kifayetsiz olmuştur.

Dahilî ve haricî muhtelif amiller tesirile memleketimizde de nezaket ve ehemmiyet peyda etmiş olan kambiyo işlerinin hassatan kendi paramızın işтира kıymetine olan tesiri itibarile sağlam bir usul dairesinde cereyan etmesi, Devlet istikrazları eshamına ve beynelmilel piyasalarda nakit vazifesi görececek bir mahiyet alan menkul kıymetlere ait işlerin de aynı tarzda idaresi lüzumuna encümenimiz de iştirak eylemiş, yeni kanun lâyihasını bu düşüncelerle tetkik etmiştir,

Bu lâyihamın eldeki mevzuata göre bariz farklarından en mühimmi Devlet nufuzunu borsada



kâfi miktarda tesis keyfiyetidir. Borsanın tarihçesi tetkik edildiği zaman görülürki önceleri borsacılığın Hükûmet otoritesi haricinde ve naehiller elinde kalması bir çok yolsuzluklara ve buhranlara sebep olmuştur. Bunların mümkün olduğu kadar önüne geçmek için borsa teşkilâtının tanzimine ve müessesenin iyi işler bir hale getirilmesine uzuvlarının, vazifelerini tayine ait hükümler konulmaktadır.

Borsanın aslî rükünlerinden olan acentelere başka memleketlerde olduğu gibi bir nevi malî noter sıfat ve salâhiyeti verilerek borsa işlerinin, daha çok bonların mes'uliyeti altında yapılması ve acentaların bu vazifeleri lâyıkiyle ifa edebilmeleri için tahsil görmüş ve amelî sahada emeği geçmiş olanlar arasından seçilmesi şart konulmuştur.

Bondan başka borsanın diğer âzalarının vazife ve salâhiyetlerini tayin eden esaslı hükümler vaz edilmekte, komiserle meclisin vazifeleri tayin ve tasrih olunmaktadır. Borsa meclisine, ticaret odalarında olduğu gibi, borsa işlerinden çıkacak ihtilâfların halli selâhiyetleri de verilmektedir.

Esaslı hükümlerden bir kısmı da kambiyo işlerinin mürakabesine dair olanlardır.

Maddelerde yapılan tadillerin sebepleri şunlardır:

#### FASIL : 1

Madde 1 — Ticaret kanununda esham ile hisse senetleri aynı manada kullanılmış olduğundan tefrikına ve ayrıca zikrine lüzum görülmemiş, bunun yerine ( tahvil, hazine bonusu) tabirlerinin ilâvesi tensip edilmiştir. Bundan başka ( peşin veya vadeli)(münhasıran peşin olarak) tabirleri asıl hükmü ihtiva eden maddelerde mevcut olduğundan buradan çıkarılmıştır.

Esham ve tahviller ile kambiyo ve nukudun muayyen şartlar dahilinde başka yerlerde satılması tecviz edilmiş olduğundan hükümlerde ahengi temin için (yegâne) tabirile (bu muameleler başka bir yerde yapılamaz) fıkrası kaldırılmıştır. Kalan metin maksada kâfidir.

Madde 2 — Lüzum görülen yerlerde borsa açabilmek salâhiyetini Maliye Vekâletine veren lâyihadaki şekil yerine İktisat Encümeninin kabul ettiği gibi İcra Vekilleri Heyeti kararının da ilâvesi münasip görülmüştür.

Ticaret Odasile Belediye Meclislerinin mütalealarına gelince; bu mutalealar neticesinde Hükûmetin yine serbest bulunacağı ve kendiliğinden bu mütaleayı alabilmesi mümkün olduğu cihetle bu kayıt tay edilmiştir.

İcra Vekillerinin kararları umumiyetle Reiscümhurun tasdikına arz olunmak zarurî bulunduğu için ( sadır olacak RiyasetiCümhur tasdikile) kaydi da kaldırılmıştır.

Madde 3 — Şeklen tadil edilmiştir.

Hükûmetin lâyihesindeki dört ve beşinci maddelerde olduğu gibi İktisat Encümeninde nizamnameye terkedilmesi münasip görülen ve encümenimizcede aynı mutaleaya tabi tutulan maddeler çıkarılmış ve daha ziyade İktisat Encümeninin metinleri üzerinde müzakere olunmuştur.

İktisat Encümeninin 4 üncü madde olarak tespit ettiği metin meclis kararından bahsetmek itibarile 24 üncü maddeye konulmuştur.

Madde 4 — Borsa âzalarının sayan bu madde şeklen tadil edildikten başka âzalar arasına ( kolusye ) lerin de ilâvesi münasip görülmüştür. Bundan maksat hariçte toplanmalara ve gürültülere mani olarak alâkalı kimselerin hafif bir ücret karşılığında içeriye alınabilmesidir.

Madde 5 — Borsanın kısmen kendini idare eder bir teşekkül olması dolayisile bu teşekkülde âza bulunan acentaların Borsa Meclisi intihabından geçmeleri faydalı bulunmuş ve madde bu yolda tadil edilmiştir. Mevcut hükme göre intihap ve tayinler nihaî surette meclise aittir.

Madde 6 — Şeklen tadil olunmuştur.

Madde 7 — Bu maddeye mukabil hükümlerde gösterilmiş olan ( itibar mektubu ) zararların tazmini maksadına kâfi bulunmadığından yerine ( kefalét mektubu ) konulmuştur .

9 uncu madde olarak İktisat Encümenince de kabul edilmiş olan tahlif keyfiyeti acentalar için lüzumsuz görülmüş ve bu gibi işlerde daha ziyade mürakabeye ehemmiyet verilmesi tavsiyeye şayan bulunmuştur.

Madde 8 — İktisat Encümeninin 10uncu maddesindeki hükümler bırakılarak şeklen tadiller yapılmış ve yalnız acentaların malî, sınaî, ziraî hiç bir müesseseye girmeyeceklerine dair olan fıkra büsbütün müfrit manalara müsait olduğu ve meselâ bir anonim şirkette hissedar olmağı dahi men eylediği cihetle tay edilmiştir. Men edilecek işlerin idare ve mes'uliyeti tazammun edenlere hasrı muvafıktır.

Madde 9 — Acentaların kendi aralarında şirket yapmalarını menetmekle beraber hariçten biri ile şirketlerine müsaade edici bir hükme, bizdeki ahval ve şeraite binaen lüzum görülmüş ve çıkacak mahzurlara mani olmak için kâfi kayıtlar konulmak suretile lâyihadaki 20 inci madde tadilen kabul olunmuştur.

Acentelerin tam vasıfları ile bir Devlet memuru olarak telekkisini encümenimiz muvafık bulmamış bunları bir nevi noter olarak kabul etmiştir.

Madde 10 — Acenta müstahdemlerinin yaptıkları işlerden acentaların mes'ul olacağına ait sarıh bir hükme ihtiyaç görülerek baş tarafa bir fıkra ilâve edilmiş bu suretle maddenin hükmü tamamlanmıştır.

Madde 11 — Acenta müstahdemlerinin her biri için senede 40 lira alınması, bunlar acenta hesabına iş gördüklerinden fazla bulunmuş ve 20 liraya tenzil edilmiş ve şekle ait bazı tadiller yapılmıştır.

Madde 12 — Coberler; kendi hesaplarına esham ve tahvil alım satımını adeta sanat ittihaz etmiş daimi müşteriler olduğuna göre bunların acentaların tavassutuna bağlanmaları muvafık olmayıp rağbetlerine manidir. Halbuki esham ve tahvil alım satımı ne kadar teşvik edilirse sermaye hareketleri o derece feyizli neticeler verir. Coberler yalnız esham ve tahvil işleri yapmağa mezun buldukları ve bu işlerde ispekülâsyon yapılabileceği cihetle kambiyo işlerinde olduğu gibi mahzurlar da tasavvur edilemez. Kolisyelerle coberler arasında bir fark bulundurmamak lâzımdır. Diğer memleketler daha çok bu tarzları kabul etmişlerdir. Coberlerden senede 75 lira ücret alınması da bunların alâkasının nisbeten fazlalığını kabul etmekten ibarettir.

Madde 13 — İktisat Encümeninin 14 üncü maddesinde mevcut bazı kayıt ve tabirler kaldırılarak bu madde tanzim olunmuştur. ( Hükümetçe muamele ifasına mezun olan ) kayıt, diğer mevzuatla temin edilmiş olduğundan burada zait görülmüştü. Bankerlerin bir kısmını bazı vasıflarla ayırarak bunların borsaya kayıtlarına mecburî kılmak bir nevi tenakuz husule getirdiği ve bankerlik ticaret mevzuatına göre serbest bir meslek bulunduğu cihetle kayıt mecburiyeti için muayyen vasıflar aranılması tercih edilmiş ve bankerler hakkındaki hüküm buradan çıkarılıp aşağıki madde de birleştirilmiştir.

Kayıt mecburiyetine karşılık olmak üzere gösterilen ( bunların bilvasıta dahi olsa kambiyo ve nukut ve esham ve tahvilât işleri yapmaları komiserlikçe menolunur ) fıkrası kifayetsiz olup hükmü daha ziyade zafa uğrattığından tayedilmiştir. Bu mecburiyete riayet etmeyenler hakkında aşağıda 48 inci maddede hüküm vardır. Bankalarla bankerlerin her ay nihayetinde Türkiye dahilindeki malî vaziyetlerini gösterir bir hesap hulâsası vermelerinden bahseden Hükümetin 30 uncu, iktisadın 15 inci maddeleri şu sebeplerle tayıy olunmuştur.

1 - Bankaların mürakabesi ayrı ve başlı başına bir iştir.

2 - Burada konulacak hüküm maksada kâfi gelemmez.

3 - Bankalar ne yolda mürakabe edilirlerse edilsinler, fazla izaç olunmamak için bir idare tarafından mürakabe edilmelidir. Esasen İktisat vekâleti diğer şirketlerde olduğu gibi bankalar üzerinde de mürakip olduğundan lüzum görülen malumat bu vekâlet vasıtasile alınmalıdır.

Maddenin müzakeresi dolayısıyla Ticaret Müdüri Umumisi beyin verdiği izahattan bankalar üzerinde mevcut mürakabe selâhiyetinin kifayetsiz olduğu anlaşılmıştır. Bu noksanların bir an evvel telâfisi için tetbirler alınması temenniye şayandır.

Madde 14 — Yukarıda arzolunan sebeplerden dolayı bankerler hakkındaki hüküm bu maddede ilâve olunmuş ve şeklen tediller yapılmıştır.

Madde 15 — Sarrafların borsaya kaydı mecburiyetini gösteren bu maddeye esham ve tahvilâtın perakende olarak alınıp satılacağı ifade etmek üzere ( perakende olarak ) kaydı ilâve edilmiş, ( meskûkât ) da nukut cümlesinden olduğu için bu tabir çıkarılmıştır. Sarrafların dükân sahibi olmaları tabii görüldüğü ve ekseriya yazihaneleri bulunmayacağı cihetle ( dükân ve yazihane sahipleri ) tabiri de kaldırılmış ve bunların yerine malûm ve muayyen olan ( sarraf ) kelimesi konulmuştur. Kanunî mecburiyeti ifa etmeyenler hakkında mevcut olan hükmün burada tekrarı zait görülerek son fıkra tay edilmiştir.

Madde 16 — kolisyelerin coberlerden başka kendi hesabına iş görmek isteyen bir sınıf olduğu ve bunların acentalar vasıtasile iş görebilmek üzere kolislere girmesi faydeli bulunacağı yokarıda zikr edilmişti. Bu madde kolisyelerin salâhiyetini ve senelik ücretlerini tayin için Hükûmetin teklifi ile ilâve olmuştur.

Madde 17 — İktisat encümeninin 18 inci maddesi şeklen tadil olunarak bu numaraya konulmuştur.

Fahrî acenta unvanının verilmesi acentalar gibi iş yapmak salâhiyetini bahş etmeyecek olduktan sonra böyle bir hükmün kanuna sokulması da muvafık görülmemiş, bu sebeple 19 uncu madde tay olunmuştur.

Madde 18 — Bu madde İktisat encümeninin 20 inci maddesine karşılıktır. Acentelerin teminatı kefalet suretile de olabileceğinden ( Naktî ) tabiri kaldırılmış, müşterek sandık esası kabul olunmadığından ( müşterek sandıkta namına mukayyet paraların ) ibaresi de tay edilmiştir.

( On beş gün müddetle ilân ) tabiri mütemadî ilân lüzumunu ifade eyleyeceğinden bu kayıt aşağıya alınmış ve hariçteki alâkadarların haber alabilmeleri için bu müddet bir aya çıkarılmıştır.

## FASIL : 2

Madde 19 — İktisat encümeninin 21 inci maddesi şeklen tadil olunarak kabul edilmiştir. Ancak borsa meclisinin intihap ve içtimainın zamar ve merasimine ve çalışma üsullerine dair olup hükûmetin lâyihasında mevcut bulunan bir çok hükümler nizamnamede düşünölmek üzere çıkarıldığı cihetle bu hususun bir fıkra ile teyidi faydali görölmüştür.

Madde 20 — Borsanın hükmî bir şahsiyet olması, bütçesini kendisinin tanzim ve idare etmesi hemen her memleketçe kabul edilmiş lüzumlu bir esas olduğundan, Maliye Vekâletinin tasdikına dair olan kayıt çıkarılmıştır. Bütçe işlerinin mürakabesi, komiser vasıtasile her zaman kabildir.

Madde 21 — Şeklen tadil edilmiştir.

Madde 22 — Borsa meclislerinin başlıca vazifeleri sayıldığı, komiserin salâhiyetinden de bahs olunmuş bulunduğu için 24 üncü maddenin başındaki fıkra zait görölmüş ve ( Ruznameye dahil olan meseleler hakkında ) kaydı muvafık bulunmamıştır.

3 üncü fıkradaki ( bilumum memurları intihap ) kaydı yerine ( Devlet kadrosuna dahil memurlar müstesna olmak üzere ) kaydı tercih edilmiştir. Memurların maaşları hazineye devredileceğine nazaran bu suret münasiptir. Aynı sebeple ( memurun kanununun 26 ıncı ve 52 inci maddelerinde musarrah vazifeleri ifa ) kaydı da zait bulunmuştur. Diğer tadiller şekle aittir.

Madde 23,24 — şeklen tadil edilmiştir.

İktisat encümeninin 26 ıncı maddesi meclisin ihtiyarına bırakılmış bir daveti tazammün etmek itibarile zait görölmüştür. Ticaret odasından ve ticaret birliklerinden mütalea almak imkânı ise her vakit mevcuttur.

23 — 32: inci maddeler müşterek sandıktan bahsetmektedir. Bu tedbir, tam bir surette, müteselsil kefalet esasına istinat etmediği ve sandık mevcudu bir çok zaman için işin azlığı dolayisile, maksada kâfi gelecek miktara balığ olamayacağı bilakis acentalardan alınacak hisseler yerine tarife yükseltilerek işler üzerinde menfi tesirler husule getirileceği düşünölmekle şimdilik bu tesisten vaz geçilmesi muvafık bulunmuş ve bu maddeler tay edilmiştir.

FASIL : 3

Madde 25 — Bu madde iktisat encümeninin 33 üncü maddesinin şeklen tadili suretile kabul edilmiştir. 34 ve 37 inci maddelerdeki hükümlerin de bir fıkra ile bu maddeye ilâvesi münasip görülmüştür, Ancak kabul edilen bu metne göre ecnebi eshamı da evvelâ meclisin kararı ve sonra Maliye vekâletinin muvafakati ile borsa kotuna girebilecektir. Ecnebi eshamının daha az kayıt altında bulunması mülâhazası varit olmadığından bu suret tercih edilmiştir.

Madde 26 — Şeklen tadiller vardır.

Borsalarda kayıtlı ecnebi şirketlerin her sene pilañolarını ve kâr ve zarar hesaplarını neşr ve ilân etmeleri mecburiyeti zaten mevcut olduğundan ve borsa komiserliği bunlardan birer nushayi doğrudan doğruya, olamadığı taktirde İktisat Vekâleti vasıtasile tedarik edebileceğinden 36 ıncı madde tay edilmiştir.

Madde 27 — Millî şirketlerden kot ücreti olarak lirada 5 para alınması fazla bir tazyiki ve neticeten borsaya girmekten içtinabı mucip olacağı mülâhaza edilerek bu miktar 2 paraya indirilmiştir.

Bankalarla bankerlerin kendi kişilerinde yapacakları menkul kıymet işlerinin miktarını tayin selâhiyetini borsa meclisine bırakmak muvafık görülmemiştir. Esasen tabii olan hal, piyasa yerine rağbettir. Bir taraftan esham ve tahvillerin borsaya kabulü için kayıtlar konulurken diğer taraftan bu gibi aksi kayıtlara yer verilmesi doğru değildir. Bu hal daha çok serbestiye muhtaç olan sermaye hareketleri için fena tesirler yapabilir.

İşte bu sebeple İktisat Encümeninin 39 uncu maddesi tay olunmuştur.

Menkul kıymetlerden alınacak rüsum hakkındaki 4 üncü fasılda zikredilen resimler çok ağır bulunmuştur. Hükümet dahi tetkik neticesi aynı fikre vardığı için şimdilik eski resimlerin ipkası ile bu faslın kaydı hususunda mutabık kalınmıştır. Esham ve tahvilât tedavülünü resme tabi tutulmakta ekseriya zarar görüldüğünden bu bapta esaslı tetkikat yapılarak resimleri büsbütün kaldırmak ve ya çok hafif ve cibayeti çok kolay bir şekilde getirmek lüzümünü alâkadar dairede tasdik etmektedir.

FASIL : 4

Madde 28 — Kambiyo ve nukudun borsa kotunda alınması için Maliye Vekâletinin muvafakati şart olup bu maksatla tanzim edilen metinler daha ziyade sarih olmak için tadil edilmiştir.

Kambiyo üzerine vadeli muamelât, repor ve depor yapılmasının mutlak olarak men'i bu işlere ihtiyaç görüleceği için muvafık bulunmamıştır.

İktisat Encümeninin 44, 47 ve 48 inci maddelerinde yazılı hükümler kambiyo ve nukut üzerine ispekülasyonu men etmek içindir. Halbuki ispekülasyona varılacaktır diye, teferruata geçilerek, kayıtlar arttırılırsa banka işlerine hâlele gelebilir. Bu ise arzu edilecek bir vaziyet olmadığından ispekülasyonun men'ini amir olan madde ile diğer esaslı hükümlerin kabulü kâfi görülmüştür.

Madde 29 — Yukarıda arzolunduğu üzere ispekülasyonu men'edici esaslı hüküm bu madde ile vazolunmaktadır. Yapılan tadiller şekle aittir.

Madde 30 — Şeklen tadil edilmiştir.

Madde 31 — Türk parası mukabilinde ecnebi nukut ve kambiyosu avansı yapılabilmesi Türk parası için daha ziyade faydalı görüldüğünden ( bilakis Türk parası tevdiine karşı ecnebi kambiyosu ve nukudu avansı vermeleri memnu olduğu ) ibaresi tay edilmiştir.

Madde 32 — Tay edilen maddelere mukabil ispekülasyona mani olabilmek için Hükümetin 88 inci maddesinin tadili suretile bu madde konulmuştur.

Madde 33 — Maksada daha ziyade uygun bir şekilde tadil edilmiştir.

Madde 34 , 35— Şeklen tadiller vardır.

FASIL : 5

Madde 36 — Borsada yapılan âkitlerin mahiyetini ve şekillerini tespit etmek itibarile Hükümetin 95 ve 96 ıncı maddelerindeki hükümler lüzümlü görülmüş ve bu madde de birleşir.

Madde 37, 38— Borsa işlerinden çıkacak ihtilâfların mümkün mertebe sür'atle halli borsacılık noktai nazarından mühim bir keyfiyet olduğu ve bu hususta umumî bir hükme ihtiyaç bulunduğu için Hükûmetin lâyihasında mevcut olan 99, 100 ve 101 inci maddeler tevhit ve tadil edilerek bu iki madde tesbit olunmuştur.

Hükûmetin teklifinde görülen diğer hükümlerin nizamname ile te'mini kabildir.

Madde 39 — İktisat Encümeninin 53 üncü maddesine karşıdır. Bu madde de mevzubahs mes'eeler hakkında verilecek kararların nihaî olduğuna dair olan hüküm 53 üncü madde ile te'min edilmiş olduğundan son fıkra çıkarılmıştır.

Müşterilerle borsa âzalarından biri arasında çıkacak ihtilâfın sulhan tesviye olunabileceğine dair olan İktisat Encümeninin 54 üncü maddesinin hükmü kısmen 37 inci madde ile te'min edilmiştir.

Madde 40 — Teminati kâfi gelmeyen acentanın vaziyetini tetkik neticesi, behemehal tasfiye icap etmiyeceği cihetle, madde tadilen kabul edilmiştir.

Madde 41 — Borsa meclisinin alâkası borsa işlerinden mütevellit alacaklar ve hesaplar üzerindedir. Teminatlarda bu gibi alacaklara karşılık tutulmaktadır. Binanaleyh bir acenta öldüğü zaman borsa işlerinden dolayı alacaklıların hakkını bu teminattan tesviye etmek ve mütebakisini serbest bırakmak lâzım gelmektedir. Te'minat nakit olduğu gibi kefalette olabileceğinden maddenin bu şekilde tanzimi tercih edilmiştir.

Madde 42 — Hükûmetin 104 üncü maddesine karşılık olmak üzere maddenin buraya konulması tercih edilmiştir. Şu farkla ki, tarifeyi borsa meclisi tanzim ettikten sonra Maliye Vekâletinin tasdikine arz olunacaktır. Acentalardan ibaret bulunan meclisin kendi hesaplarına tarifeyi yükseltmelerine mani olmak için bu kayıt ilâve edilmiştir.

#### FASIL : 6

Madde 43 — Şeklen tadil edilmiştir.

Madde 44 — Bu madde ile menolunması kastedilen, borsa işidir. Esham ve tahvilleri perakende surette alıp satmak men edilmemiştir. Bunun için ( toplu olarak iş yapılması ) diye metinde sarahat iltizam olunmuştur.

Bundan başka borsa salonunun haricinde toplanan veya toplu olarak iş yapan âzaların mükerrir buldukları takdirde borsadan ihracına kadar gidilmesi çok ağır bir ceza telâkki edildiği cihetle bunlar hakkında iki kat ceza tatbiki ile iktifa münasip görülmüştür.

Madde 45, 46 — Bu maddelerde şeklen tadil suretile tanzim edilmiştir.

Madde 47 — İktisat Encümeninin 61 inci maddesinde kabul edilen cezalar kambiyo ve nukut üzerine ispekülasyon yapanlara karşıdır, ve umumî surette ifade olunmuştur. Muhtelif diğer maddelerde, aynı mevzuda emir ve nehyi ihtiva eylediği cihetle bu maddelere atfen ceza tayini daha münasip görülerek tadilen bu madde tertip edilmiştir.

Borsada mukayyet esham, tahvilât, kambiyo ve nukudun fiatlarını tezyit veya tenkis maksadile borsada kayıtlı kimselerden havadis neşredenler hakkında ceza kanununda hüküm olduğu için 62 inci madde tayedilmiştir.

Madde 48, 51 — Şeklen tadil suretile tanzim olunmuştur.

Madde 52 — Bu madde gerek Hükûmetin teklifinde ve gerekse İktisat Encümeninin kabul ettiği şekilde resim faslı mevcut olduğuna göre düşünülmüştür. Bu fasıl encümenimizce kaldırılmış olduğundan bazı tadillere ve cezanın tenziline lüzum hasıl olmuştur.

Madde 53 — 55 — Şeklen, tadilleri vardır.

Madde 56 — Borsaların teşkilâtile âza ve müstahdemlerinin intihap sureti, dahilî idaresi ve borsa işleri hakkında Hükûmetçe teklif edilmiş bir çok maddeler nizamnameye terk

olundugundan keyfiyeti hükmen teyit için bu maddenin ilâvesi tensip edilmiştir.

Madde 57 — İktisat Encümeninin 71 inci maddesi aynen kabul olunmuştur.

Âza	Âza	Âza	Kâ.	M. M.	Ml. E. Reisi namına
Konya	Konya	Bayazıt		Gaziayıntap	Gaziayıntap
<i>T. Fikret</i>	<i>Fuat</i>	<i>İhsan</i>	<i>Refik</i>	<i>Remzi</i>	<i>Remzi</i>
		Âza	Âza	Âza	Âza
		Elaziz	Ankara	İçel	Kayseri
		<i>Mustafa</i>	<i>Sami</i>	<i>Emin</i>	<i>A. Hilmi</i>





## Hükûmetin teklifi

### MUKADDEME

**MADDE 1** — Esham ve tahvilât, kambiyo ve nukut borsaları :

1 - Hühûmeti cümhuriye ile idarei hususiyeler ve belediyeler tarafından ihrac edilen istikrazat eshamının.

2 - Türk anonim şirketleri tarafından ihrac olunan tahvilât ve hisse senedatının .

3 - Borsaya kabulüne Maliye Vekâletince müsaade edilen kıyemi menkulei ecnebiyenin peşin veya vadeli.

4 - Ecnebi nukut ve kambiolarının peşin olark alınıp satıldığı yegâne mahaldir. İşbu muamelât başka bir mahalde icra edilemez.

**MADDE 2** — Maliye Vekâleti lüzum gördüğü mahallerde esham ve tahvilât, kambiyo ve nukut borsaları tesis ve küşat eder .

**MADDE 3** — Esham ve tahvilât, kambiyo ve nukut borsaları Maliye vekilini temsil eden komiserlerin idare ve nazareti altındadır.

Komiserler Maliye Vekilinin inhası üzerine Reiscümhurun tasdiki ile tayin edilir .

**MADDE 4** — Komiser borsanın bilcümle umuruna ve borsaya müteallik kavanin ve nizamât ve mukarrerat ahkâmının tatbik ve icrasına nazaret eder. Borsanın zabıtası polise muhavvel olup mercii tarafından tayin olunan polis memurları borsa komiserliğinden alacakları talimat dairesinde bu vezaifi ifa ederler.

**MADDE 5** — Borsa muamelâtına müteallik istidalar komiserlere verilir . Borsa ile resmî makamlar arasındaki muhaberât komiserlik makamından icra edilir . Komiser borsa meclisi âzasının intihabına nazaret ve mezkûr meclisin içtimalarında bizzat hazır bulunur. Meşru mazeretinden dolayı bulunmıyacağı zaman komiserlik memurlarından en yüksek derecelisini tevkil eylet.

## İktisat Encümeninde kabul olunan maddeler

Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları kanunu lâiyhası

### Fasıl : 1

#### Mukaddeme

**MADDE 1** — Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları Devlet, vilâyet ve belediyeler tarafından çıkarılan istikrazlar eshamının, Türk anonim şirketleri tarafından çıkarılan tahvilât ve hisse senedatının ve borsaya kabulüne Maliye Vekâletince müsaade edilen ecnebi esham ve tahvilâtının peşin veya vadeli, ecnebi nukut ve kambiolarının munhasıran peşin olarak alınıp satıldığı yegâne mahaldir. İşbu muameleler başka bir yerde icra edilemez.

**MADDE 2** — Ticaret odasile belediye meclisinin mütaleaları alındıktan sonra Maliye Vekilinin teklifi ve İcra Vekilleri Hey'etinin kararı üzerine sadır olacak Riyaseti cümhur tasdikile lüzum görülen yerlerde menkul kıymetler ve kambiyo borsaları açılır.

**MADDE 3** — Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları Hükûmet komiserlerinin idare ve nezaretleri altındadır. Komiserler Maliye Vekilinin inhası üzerine Reiscümhurun tasdikile tayin olunur.



## **Maliye Encümeninde kabul olunan maddeler**

Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları  
kanunu lâiyhası

### *Fasıl : 1*

Borsalar ve âzaları

**MADDE 1** — Menkul kıymetler ve kambiyo borsaları Devlet, vilâyet ve belediyeler tarafından çıkarılan istikrazlar esham ve tahvillerle hazine bonolarının, Türk anonim şirketleri tarafından çıkarılan esham ve tahvillerin ve borsaya kabulüne Maliye Vekâletince müsaade edilen ecnebi esham ve tahvillerle nukut ve kambiyo borsalarının alınıp satıldığı yerlerdir.

**MADDE 2** — Maliye Vekilinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile lüzum görülen yerlerde borsalar açılır.

**MADDE 3** — Borsalar Hükümet komiserlerinin nazaret ve idareleri altındadır.

Komiserler Maliye Vekilinin inhası üzerine Reiscümhurun tasdikile tayin olunur.

**MADDE 6** — Komiser, borsa meclisinin kavanin ve nizamata tevafuk eden kararlarını tasdik ile mevkii icraya vazeder, ve ahkâmı nizamiyeye muvafık görmediği kararlar için esbap irae ve evrakını meclise iade eyler. İtilâf hasıl olmadığı takdirde komiser tarafından mesele esbabı mucibesi ile Maliye Vekâletine iş'ar olunur. Vekâleti müşarünileyhamın kararı kat'idir.

**MADDE 7** — Tahvilât ve hisse senedatı borsa kaydi resmisine dahil bulunan bilumum maliyeye, sınaie, ticarete, ziraata ve nafiaya ait müesseselerin senelik umumî içtimalarında borsa komiseri veya tevkil edeceği memur hazır bulunarak içtimaı umumî zabıtnamelerine vazı imza ve şirketin ahvali maliyesine dair malûmat ve izahat ahz ve pılânço ve meclisi idare raporu gibi vesaiiki istihsal ile borsa meclisine beyan ve irae eder. Ve lûzum görürse Maliye Vekâletine de malûmat verir. Tahvilât ve hisse senedatı borsa kaydi resmisine ithal olunan ecnebi şirketlerinin senelik umumî içtimalarında ittihaz edilen kararlar ile pılânço ve rapor gibi vesaikin musaddak suretleri bu gibi şirketler tarafından komiserliğe tevdi olunarak lâzım gelen tetkikat ve teftişat bu evrak üzerinde icra olunur.

**MADDE 8** — Borsa âzası başlıca iki kısımdan mürekkep olup bunlara (aslî) ve (fahri) âza itlak olunur. Âzayı asliye (acenta) ler ve âzayı fahriye ise (coberler) den ve tahvilât ile bankalar dairelerini ve perakende esham ve tahvilât ve nukut meskûkât ahzüita veya tebdilile müşteğil kimselerden ve birde tahvilât ve hisse senedatı borsada mukayyet müessesatı ticariye ve ziraiye ve sınaie ve umuru nafia şirketlerinden müteşekkildir.

**MADDE 9** — Acentalar, borsa kaydi resmisine dahil bulunan esham ve tahvilâta kambiyo ve nukudun dahil ve hariçteki müşterileri veya bankalar ile banker daireleri hesabına alım ve satımına vasıta olan ve sıfatı ticariyeyi haiz olmıyan bir nevi memurlar olup Maliye Vekili tarafından nasedilir.

Acentaların adetleri her mahallin vü'satine göre Maliye Vekili tarafından tayin olunur.

**MADDE 4** — Borsa meclislerinin kararı lâzımülcra mukarrerattandır. Ancak borsa komiserleri bunlardan kanunlara ve nizamlara muvafık bulmadıklarını esbabı mucibe ile beraber bir defaya mahsus olmak üzere meclise iade ederler. Meclis muktai nazarında ısrar ettiği takdirde komiserler meclisin esbabı mucibesile beraber Maliye vekâletine arzeder. Maliye vekâletinin kararları kat'idir.

**MADDE 5** — Borsaların âzası başlıca iki kısımdan mürekkep olup bunlara aslî ve kayıtlı âza denilir. Aslî âza, acentalardan ve kayıtlı âza ise coberler ve bankalar ile banker daireleri ve perakende esham ve tahvilât, nukut ve meskûkât alım satımı veya tebdili ile meşğul kimselerden ve bir de senetleri borsa kotuna dahil şirketlerden müteşekkildir.

**MADDE 6** — Acentalar aşağıdaki meddelerde beyan olunan kimseler arasından Maliye Vekili tarafından tayin olunurlar. Bunlar sıfatı ticariyeyi haiz olmayıp yalnız borsa kotuna dahil esham ve tahvilât ile kambiyo ve nukudun dahil ve hariçteki müşterileri veya bankalar ile banker daireleri hesabına alım satımına vasıtaadırlar. Acentaların adetleri her mahallin vü'satine göre küşada dair olan Riyaseti Cümhur iradesile tespit olunur.

[ MADDE 25 — ]

MADDE 4 — Borsa âzaları aslî ve kayıtlı olmak üzere iki kısımdır :

Aslî âza, acentalardan ibarettir. Kayıtlı âza coberler ( kendi hesabına menkul kıymet alıp satanlar ), bankalar, bankerler, sarraflar, kolis-yelrer ( borsa kulislerinde bulunup acentalara alım satım emri verenler) ve senetleri borsada kayıtlı şirketlerdir.

MADDE 5 — Acentalar aşağıdaki maddede vesifları yazılı kimseler arasından borsa meclisinin intihabı ve komiserin inhası üzerine Maliye Vekili tarafından tayin olunurlar.

Bunlar ticarî sıfatı haiz olmayıp yalnız eşam ve tahviller ile kambiyo ve nukudun alım satımına vasıtadırlar .

Acentaların adedi her yerin ihtiyacına göre ikinci madde mucibince tayin olunur .

**MADDE 10** — Acenta olmak isteyenler aşağıda yazılı şartları haiz olacaklardır.

1 - Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından olmak .

2 - Yirmi beş yaşını ikmal ve muvazzaf askerlik hizmetini ifa etmiş bulunmak.

3 - Lâakal resmî bir liseden veya orta ticaret mektebinden veyahut Hükûmetçe musaddak aynı derecede bir mektepten mezun bulunmak.

4 - Lâakal üç sene borsada veya diğer malî bir müessesede her hangi bir hizmet ile çalışmış olduğunu vesaiki resmîye ile ispat etmek.

5 - Muhilli şeref ve haysiyet bir mahkûmiyeti olmamış veya iflâs etmemiş olmak, etmiş ise iadei itibar etmiş bulunmak.

6 - Mahcur veya hidematı ammeden memnuiyet cezasile mahkûm olmamış bulunmak.

**MADDE 11** — Acenta sınıfına dahil olmak isteyen her talip borsa komiserliğine bir istidaname ile müracaat ederek buna tercümei halini mübeyyin bir beyannameyi ve elinde mevcut vesaiki raptetmelidir ve bu talip borsada mukayyet iki acenta tarafından tahriren takdim edilmelidir. Bu evrak komiser tarafından borsa meclisine havale olunup tetkikatı evveliyeye bilicra talbin ismi borsa salonunda bir ay müddetle ilân edilir.

Bu müddet zarfında borsa âzasından kim arzu ederse namzet hakkında komiserliğe tahriren malûmat verebilir. Ve meclis bu mutaleaları nazarı dikkata alır. İlân müddetinin hitamında meclisçe namzetin evsafı muharrereyi haiz olduğu ve borsaya duhulüne mani bir hal bulunmadığı anlaşılacak borsada acentalığına kabule şayan görülürse ve bu intihabı komiser dahi tasvip ederse evrakı Maliye Vekâletine gönderir. Acentaların memuriyeti Maliye Vakâletinin tasdiki ile kat'iyet kesbeder. Komiserlik tarafından gösterilecek esbabı mucibe üzerine Maliye Vekili bir acentayı âzalıktan çıkarabilir.

**MADDE 12** — Acentalar, icrasına tavassut ettikleri borsa muamelâtından dolayı alâkadar efrat ve müessesat hakkında icrası muhtemel zarar, ziyanın indelhace tazminine mahsus olmak üzere Hükûmetçe kabul olunan bankalardan birine borsa meclisi namına beşbin lira tevdi ederler ve yahut bir bankadan bu miktara müsavi bir itibar mektubu istihsal ve Meclise

**MADDE 7** — Acenta olmak isteyenler aşağıda yazılı şartları haiz olacaklardır :

Türk olmak, 25 yaşını ikmâl ve hizmeti fiiliyeyi askeriyesini ifa etmiş bulunmak, lâakal resmî bir liseden veya orta ticaret mektebinden veyahut Hükûmetçe musaddak aynı derecede bir mektepten mezun bulunmak, lâakal üç sene borsada veya diğer malî veya ticarî bir müessesede çalışmış olduğunu resmî vesikalarla isbat etmek, şeref ve haysiyetini muhil bir mahkûmiyeti olmamak veya iflâs etmemiş olmak, mahcur veya hidematı ammeden memnuiyet cezası ile mahkûm olmamak.

**MADDE 8** — Acentalar icrasına tavassut ettikleri borsa muamelâtından dolayı alâkadar efrat ve müessesat hakkında irası muhtemel zarar, ziyanın indelhace tazminine mahsus olmak üzere Hükûmetçe kabul olunan bankalardan birine borsa meclisi namına beşbin lira tevdi ederler, veyahut böyle bir bankadan bu miktara müsavi bir itibar mektubu istihsal

**MADDE 6** — Acenta olmak isteyenlerde şu vasıflar aranır :

- 1 - Türk olmak :
- 2 - 25 yaşını bitirmiş ve fili askerliğini yapmış bulunmak ,
- 3 - En az resmî bir liseden veya orta ticaret mektebinden veyahut Hükümetçe tasdik edilmiş aynı derecede bir mektepten mezun olmak ,
- 4 - En az bir sene borsada veya diğer malî veya ticarî bir müessesede çalışmış bulunmak ,
- 5 - Şeref ve haysiyeti, muhil bir mahkûmiyeti veya iflâsı olmamak,
- 6 - Mahcur veya amme hizmetlerinden memnu bulunmamak .

**MADDE 7** — Acentalar, borsa işlerinden dolayı alâkadarlara yapabilecekleri zarar karşılığı olmak üzere, Hükümetçe kabul olunan bankalardan birine borsa meclisi namına beş bin lira tevdi ve yahut bu miktara müsavi bir kefalet mektubunu meclise teslim ederler. Bu teminat tayinden itibaren 20 gün içinde verilmelidir.

tevdi ederler. Acentalığa tayin olunanlar tarihi tayinlerinden itibaren yirmi gün zarfında teminatlarını itaya mecburdurlar.

**MADDE 13** — Borsa acentaları inci maddede muharrer zarar ziyamın tazmini hususunda her hangi bir acentanın teminatı naktiyesi kifayet etmezse işbu teminatın tesviye edilen kısımdan fazlası 54 üncü maddede muharrer şerait veçhile müşterek sandık tarafından tesviye ve temin edilir.

**MADDE 14** — Memuriyeti tasdika iktiran eden her acenta teminatını ita edince Cumhuriyetin kavanin ve nizamatına mugayir ve vicdan ve namusa muhalif harekâta bulunmıyacağına dair komiserin huzurile borsa meclisi tarafından tahlif edilir.

**MADDE 15** — Borsa acentaları her hangi bir suretle olursa olsun başka meslek ve ticaretle iştiğal eden ve kendi namü hesaplarına her hangi bir neviden borsa muamelesi yapmaktan memnudurlar. Acentalar (Anonim) şirketlerde meclisi idare âzası ve vekili murahas, müdür veya memur olamıyacıkları gibi ticarî, malî, sınaî, ziraî hiç bir müesseseye giremezler.

**MADDE 16** — Bankalar ile banker daireleri acentalar namına ecnebi dövizlerini natık hêsabı carî açmazlar ve acentalar namına çek tanzim etmezler. Borsa salonu dahilindeki muamele mahallerinde acentaların kendilerini hakikatte alıcı iken satıcı ve yahut hakikatte satıcı iken alıcı göstermeleri ve yekdiğeri namına muamele yapmaları memnudur.

**MADDE 17** — Her borsa acentası, borsa dahilinde alım ve satım muamelâtı ve buna müteferri hususat ile yazıhanesine ait yazı ve hesap işlerini ifa etmek üzere borsa salonuna duhule mezun azamî üç memur istihdam edebilir. Bu memurlar vekâletnamelerinin hududile muayyen olarak acentaları namına ve onların mesuliyetleri altında muamele yaparlar.

**MADDE 18** — Acentaların istihdam etmeği istedikleri memurlara ait beyannameler ile hüviyetlerini ispata hadim vesikalar ve acentalarının mesuliyet taanhütnameleri üzerine borsa meclisince tetkikat icra ve bu gibilerin isimlerini on beş gün müddetle salonda ilân

ve meclise tevdi ederler. Acentalığa tayin olunanlar tarihi tayinlerinden itibaren 20 gün zarfında teminatlarını itaya mecburdurlar.

**MADDE 9** — Memuriyeti tasdika iktiran eden her acenta teminatını ita edince Cumhuriyetin kavanin ve nizamatına mugayir ve vicdan ve namusa muhalif harakâta bulunmıyacağına dair komiserlerin huzurile borsa meclisleri tarafından tahlif edilir.

**MADDE 10** — Borsa acentaları her hangi bir suretle olursa olsun başka bir meslek ve ticaretle iştiğal eden ve kendi hesaplarına her hangi bir neviden borsa işleri yapmaktan memnudurlar.

Anonim şirketlerde meclisi idare âzası, vekili, murahas, müdür veya memur olamıyacıkları gibi ticarî, malî, sınaî, ziraî hiç bir müesseseye giremezler.

**MADDE 11** — Acentaların istihdam edecekleri müstahdeminin haiz olmaları lâzım gelen şartlar borsalar nizamnamesinde tesbit edilir.

**MADDE 8** — Acentalar, her ne suretle olursa olsun, başka bir meslek veya ticaretle bulunamazlar. Kendi hesaplarına borsa işleri yapamazlar. Anonim şirketlerde veya sair müesseselerde meclisi idare âzası, murahhas, vekil, müdür veya memur olamazlar.

**MADDE 9** — Borsaya girineğe izinli müstahdemlerinin yaptıkları işlerden acentalar mes'uldurlar.

Acentaların kullanacakları müstahdemlerin miktar ve vasıfları borsalar nizamnamesinde tesbit edilir.

ederler.

Müddeti muayyenesi zarfında haklarında bir gûna itiraz dermeyan edilmeyen memurların kabulüne meclisçe karar verilir.

**MADDE 19** — Acenta memurlarının Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından bulunmaları ve lâakal yirmi yaşında lekesiz olmaları ve bunların orta derecede tahsil görmüş, türkceye vakıf ve lâakal iki sene borsada veya diğer millî bir müessesede hüsnü hizmet ifa etmiş olduklarını tevsik eylemiş bulunmaları lâzımdır. Muhilli şeref ve haysiyet mahkûmiyeti sabıkası olanlar acenta memurluklarına kabul edilmezler.

**MADDE 20** — Acenta memurları kendi nam ve hesaplarına hiç bir muamele icrasına mezun olmayıp yalnız neztlerinde müstahdem buldukları acentalar namına icrayı muamele edebilirler.

**MADDE 21** — Acentalar kendi aralarında şirket aktetmekten memnudurlar. Ancak bir acenta hariçten bir zat ile ve memurlarile beraber şirket halinde icrayı muamele edebilir. Bu gibi şirketler için usulü dairesinde yapılmış mukavelemelerin birer nüshası komiserliğe tevdi olunur. Hariçten bir zatın iştirakile vücade gelen şirketlerde asıl acenta bulunan şirket salonuna duhule mezundur. Şirket halinde icrayı muameleye mezun acentaların teminatları asıl acenta olan kimse tarafından verilip bu tarzda idare edilen acentalıklardan biri her hangi bir sebeple inhilâl ederse şirket infisah eder.

**MADDE 22** — Acenta sınıfına kabul olunanlardan borsa veznesince bir defaya mahsus olmak üzere yüz elli lira kayıt ücreti alınır. Bundan başka acentalardan her sene yüzler lira duhuliye ücreti istifa olunur. Acentalar memurlardaki her biri için senede kırk lira kayıt ücreti itasile mükelleftirler.

**MADDE 23** — Borsa coberleri, borsa salonu dahilinde munhasıran kendi nam ve hesaplarına esham ve tahvilât alıp satmaya mezun olup başka biri hesabına bu muamelelâtın icrasından ve alelitlak kambiyo ve nukut işleri yapmaktan memnudurlar.

**MADDE 12** — Acenta sınıfına kabul olunanlardan borsa veznelerinde bir defaya mahsus olmak üzere yüz elli lira kayıt ücreti alınır. Bundan başka acentalardan her sene yüzler lira duhuliye ücreti istifa olunur.

**MADDE 13** — Borsa coberleri borsa salonları dahilinde ancak kolislere girebilirler. Bunların borsalara kaydi kabulleri borsalar nizamnamesile tesbit edilir. Bu gibilerden senelik yetmiş beş lira ücret alınır.



**MADDE 10** — Acentalar kendi aralarında şirket yapmaktan memnurdurlar.

Hariçten biri ile şirket yaptıkları takdirde borsa işleri ve bu işlerden ileri gelecek mes' uliyetler yalnız kendilerine ait olur.

**MADDE 11** — Acentalardan borsa idare- lerince bir defaya mahsus olmak üzere yüz elli lira kayıt ücreti ve her sene yüzer lira senelik ücret alınır. Müstahdemlerinin her biri için ayrıca senede yirmi lira vermekte de mükellef- tirler.

**MADDE 12** — Coberler yalnız kendi hesaplarına esham ve tahviller alıp satabilirler. Başka biri hesabına alım satımdan ve mutlak olarak kambiyo ve nukut işlerinden memnu- durlar. Bunlardan yetmiş beş lira senelik ücret alınır.

**MADDE 24** — Coberlerin adedi gayri mahdut olup bu sınıfa kaytolunmak istiyenlerin asgarî yirmi beş yaşında ve lekesiz olmak ve şerefühaysiyeti muhil mahkûmiyeti bulunmamak şartile borsada mukayyet iki acenta tarafından tahriren tavsiye edilmeleri ve tercümei halini mübeyyin bir beyanname ile vesaıki ita eylemeleri icap eder.

Cober namzetlerinin isimleri on beş gün müddetle borsa salonunda ilân edildikten sonra haklarında bir gûna itiraz serdedilmezse borsa meclisince kabullerine karar verilir.

**MADDE 25** — Coberler Hükûmetçe kabul olunacak bir bankaya borsa meclisi namına beşyüz lira teminat akçası tevdi veya bu miktarda bir banka itibar mektubu istihsal ve borsa meclisine ita edeceklerdir.

Bu meblağ coberlerin yaptıkları muamelelâttan dolayı alâkadaran hakkında vukua getirmeleri melhuz zarar ziyanın lüzûmu takdirinde tazminine mahsustur. Coberlerin senelik ücretleri yetmiş beş liradır.

**MADDE 26** — Coberler 23 üncü maddede muharrer şerait dairesinde alıp sattıkları esham ve tahvilât muamelâtını muayyen bir acentaya kaydettirmekle mükellef olup buna mukabil borsa meclisince yapılan bir tarifeye tevfikân acentalara bir komsiyon verirler.

**MADDE 27** — Cober sınıfına kabul oluncakların acentalar gibi tahlifleri icra olunur.

**MADDE 28** — Borsanın müesses bulunduğuşehirde merkezi idare ve ya şubeleri bulunan ve Hükûmetçe icrayi muameleye mezun olan bankalar ile 31 inci maddede evsafı muharrer banker daireleri âzayı fahriyesi sıfatile borsaya kaydolunmaya mecburdurlar. Kaydolunmadıkları takdirde bankaların bilvasta dahi olsa kambiyo ve nukut ve esham ve tahvilât muamelât icra etmeleri komiserlikçe men olunur. Bu müesseselerden bankalar yüz elliden üçyüze ve banker daireleri elliden yüzelli liraya kadar olmak üzere borsa meclisince takdir edilecek ücüratı seneviyeyi ita ederler.

**MADDE 29** — 28 inci maddede zikr olunan bankaların hini kayıta dahilî nizamnamelerile son pılanço ve meclisi idare raporlarını borsaya kaydolunmak üzere tevdi etmeleri lâzımdır.

**MADDE 14** — Borsaların müesses bulunduğu şehirlerde merkezi idare veya şubeleri bulunan ve Hükûmetçe muamele icrasına mezun olan bankalar ile 1 inci maddede evsafı yazılı banker daireleri kayıtlı âza sıfatile borsalara kayıt olunmaya mecburdurlar. Kaydolunmadıkları takdirde bunların bilvasta dahi olsa kambiyo ve nukut ve esham ve tahvilât işleri yapmaları komiserlikçe men olunur. Bu müesseselerden bankalar yüz elliden üç yüze ve banker daireleri elliden yüz elli liraya kadar borsa meclislerince takdir edilecek senelik ücretleri verirler.

**MADDE 13** — Borsaların bulunduğu şehirlerde idare merkezleri veya şubeleri olan bankalar sıfatile borsalara kayıt olunmaya mecburdurlar. Bunlardan 150 den 300 liraya kadar senelik ücret alınır.

**MADDE 30** — Millî ve ecnebî bankalarla banker müesseseleri her ay nihayetinde Türkiye dahilindeki vaziyeti maliyeleri gösterir bir hesap hülâsası tanzim ve komiserliğe tevdi ederler. Komiserlikçe tertip edilen numuneye muvafık olması lâzım gelen bu hülâsada mezkûr müesseselerin Türkiye için tefrik edecekleri sermaye miktarının sarahaten gösterilmesi meşruttur.

**MADDE 31** — Borsaya kaydolunan banker dairelerinin,

1 - Piyasada lâakal 25 000 liralık itibarı maliyi haiz bulunduğunu ispat etmeleri,

2 - Başlıca banka muamelâtı ile iştiğal eylemeleri,

3 - Müstakillen bir yazıhane işgal etmeleri,

4 - Ticaret odasında mukayyet ve sicilli ticarete müseccel bulunmaları,

5 - Borsada mukayyet iki banka veya işbu evsafi haiz üç banker dairesi tarafından tahriren tavsiye kılınmaları lâzımdır.

**MADDE 32** — Borsada mukayyet bankalarla banker daireleri borsa salonunda cereyan eden muamelâtı yakından takip etmek üzere birer mümessil gönderebilirler. Bu mümessillerin mensup oldukları müessesatin muvazzaf ve müseccel memurlarından bulunması ve borsa komiserliğince şayanı kabul görülmesi lâzımdır. Bu gibi mümessiller; borsa salonunda münhasıran kendilerine tefrik edilen mahalde sadece müşahit vaziyetinde bulunurlar.

**MADDE 33** — Esham ve tahvilât ve hisse senedatı ve nukut ve meskûkât ahzüitası veya tebdilile meşgul bulunan dükân ve yazıhane sahipleri borsa meclisince onbeş liradan otuzbeş liraya kadar takdir olunacak senelik ücret mukabilinde borsaya kaydolunmak mecburiyetindedirler. Bu kabil kimseler borsa salonunda munhasıran kendilerine tahsis olunan mahalde bizzat hazır bulunurlar veya hut otuz ikinci maddede muharrer şerait dairesinde birer mümessil bulundurabilirler.

İşbu maddenin birinci fıkrasında zikrolunan işlerle meşgul buldukları halde borsaya kayıtlarını icra ettirmiyenler hakkında komiserlikçe yapılan tahkikat evrakı Hükûmetin nizamname ve kararlarına ademi riayet hakkında mevzu ahkâmı kanuniyeye tevfiikan takibatta bulunulmak üzere müddei umumiliğe tevdi olunur.

**MADDE 15** — Millî ve ecnebî bankalarla banker müesseseleri her ay Türkiye dahilindeki malî vaziyetlerini gösterir bir hesap hülâsası tanzim ve komiserliğe tevdi ederler. Komiserlikçe tertip edilen numuneye muvafık olması lâzım gelen bu hülâsada mezkûr müesseselerin Türkiye için tefrik edecekleri sermaye miktarının sarahaten gösterilmesi meşruttur.

**MADDE 16** — Borsalara kaydolunan banker dairelerinin, piyasada lâakal yirmi beş bin liralık malî itibarı haiz bulduklarını isbat etmeleri, başlıca banka muamelâtı ile iştiğal eylemeleri, ticaret odasında mukayyet ve sicilli ticarete müseccel bulunmaları, borsada mukayyet iki banka veya bu evsafi haiz üç banker dairesi tarafından tavsiye kılınmaları lâzımdır.

**MADDE 17** — Esham, tahvilât ve hisse senedatı ve nukut ve meskûkât ahzü itası veya tebdili ile meşgul bulunan dükân ve yazıhane sahipleri borsa meclislerince on beş liradan otuz beş liraya kadar takdir olunacak senelik ücret mukabilinde borsalara kayıt olunmak mecburiyetindedirler. Bunlardan borsalara kayıtlarını icra ettirmeyenler hakkında komiserlikçe yapılan tahkikat evrakı Hükûmetin nizamname ve kararlarına ademi riayet hakkında mevzu kanun ahkâmına tevfiikan takibatta bulunulmak üzere Cumhuriyet müddi umumiliğine tevdi olunur.

**MADDE 14** — En az on beş bin liralık mali itibar sahibi olan ve başlıca banka ve borsa işleri yapan bankerler, kayıtlı âza sıfatıyla, borsaya girmeğe mecburdurlar.

Bunlar borsa idaresine elli liradan yüz elli liraya kadar senelik ücret verirler.

**MADDE 15** — Perakende olarak esham, tahvil ve nukut alım satımı ile iştiğal eden sarraflar on liradan otuz beş liraya kadar senelik ücret mukabilinde borsalara kayıt olunmak mecburiyetindedirler.

**MADDE 34** — Tahvilât ve hisse senedatı borsa kaydî resmisine dahil bulunan ANONİM şirketler borsa meclisince elli lira ile üçyüz lira arasında takdir olunacak senelik abone ücreti itasile mükelleftirler .

32 inci maddede zikrolunan banka ve banker daireleri mümessilleri gibi bu şirketler de aynı şerait dahilinde borsa salonuna birer mümessil gönderebilirler.

**MADDE 35** — On beş sene bilâfasıla borsada acenta sıfatıyla bulunarak bilâhara istifa eden bir zate borsa meclisinin kararile ( Fahri acenta ) unvanı tefviz edilebilir . Bu unvan, sahibine borsada asıl acentalar gibi icrayı muamele hakkını bahşetmez.

**MADDE 36** — Borsadan çekilen bir acentanın teminatı naktiyesile müşterek sandıkta namına mukayyet mebalîğın kendisine iadesi bu acentanın keyfiyeti infikâkinin borsa dahilinde ve haricinde 15 gün müddetle ilân edilmesine ve bu müddet zarfında borsa muamelâtından mütevellit bir gûna ilişiği zuhur etmemesine mütevakıftır . Bu müddetin inkızasından sonra vaki olan müracaatlar mesmu değildir .

**MADDE 37** — Borsa acentaları aralarında sindika teşkil edebilirler. Sindika nizamnamesinin komiser tarafından tasvip ve Maliye Vekâletince tasdik olunması lâzımdır.

#### *Fasıl iki*

Borsa meclisi hakkındadır

**MADDE 38** — Borsaların yedi acentadan müteşkil bir meclisi vardır. Bu meclis acentalar tarafından ekseriyeti âra ile ve reyi hafî esasına tevfikan iki sene için intihap edilir.

**MADDE 39** — Meclis intihabatına kânun-evvelin 15 inde başlanır. İntihap muamelesi üç gün zarfında icra edilir. Borsa Meclisi

**MADDE 18** — Tahvilât ve hisse senedatı borsa kotuna dahil bulunan anonim şirketler borsa meclislerince takdir olunacak elli lira ile üç yüz lira arasında senelik abone ücreti vermekle mükelleftirler.

**MADDE 19** — Onbeş sene borsalarda fasılasız acenta sıfatile bulunarak bilahara istifa eden bir zate borsa meclisleri kararile « fahri acenta » unvanı tefviz edilebilir . Bu unvan sahibine borsada asıl acentalar gibi iş yapmak hakkını bahşetmez.

**MADDE 20** — Borsadan çekilen bir acentanın nakti teminatile müşterek sandıkta namına mukayyet paraların kendisine iadesi bu acentanın infikâki keyfiyetinin borsa dahilinde ve haricinde on beş gün müddetle ilân edilmesine ve bu müddet içinde borsa işlerinden mütevellit bir gûna ilişiği zuhur etmemesine mütevakıftır. Bu müddetin inkızasından sonra vaki olacak müracaatlar borsaca dinlenmez.

#### *Fasıl : 2*

Borsa meclisleri

**MADDE 21** — Borsaların yedi acentadan müteşkil bir meclisi vardır. Bu meclis acentalar tarafından ekseriyeti âra ile ve reyi hafî esasına tevfikan iki sene için intihap edilir . Ancak iki sene acentalıkta bulunmayan bir kimse borsa meclislerine âza intihap edilemez . İlk defa açılacak borsalar bu kayda tabi değildirler .

**MADDE 16** — Kulisyeler, borsa kulisleri içinde bulunup yalnız kendi hesaplarına iş yapmak için acentalara emir ( Ordino ) verebilirler. Bunlardan on lira senelik ücret alınır.

**MADDE 17** — Esham ve tahvilleri borsa kotuna giren anonim şirketler elli lira ile üçyüz lira arasında senelik ücret vermeye mükelleftirler.

**MADDE 18** — Borsadan çekilen bir acentaya ait teminatın kendisine iadesi bu acentanın işten ayrıldığı gün borsa dahil ve haricinde ilân edilmesine ve bir ay içinde borsaca bir ilişkisi çıkmamasına bağlıdır. Bu müddet geçtikten sonra yapılacak muracaatlar dinlenmez.

*Fasıl : 2*

Borsa mecliseleri

**MADDE 19** — Borsaların yedi acentadan müteşekkil birer meclisi bulunur. Bu meclisin acentalar tarafından gizli rey ve ekseriyetle iki sene için intihap edilir. İki sene acentalıkta bulunmayan kimseler borsa meclislerine âza olamazlar. Ancak ilk defa açılacak borsalar bu kayda tabi değildirler. Meclisin intihap ve içtimalının zaman ve merasimi ve çalışma usulleri borsalar nizamnamesi ile tayin olunur.

*[Handwritten signatures and marks]*

yukarıda gösterilen tarihte içtima ederek intihap günlerini tayinle beraber ilân ettirir. İki sene acentalıkta bulunmayan bir kimse borsa meclisine âza intihap edilemez. Ancak ilk defa açılacak borsalarda bu kaide nazarı itibara alınmaz. İntihap için muayyen günlerde müntahipler borsaya mahsus hüviyet varakaları m ibraz ve borsa mührü resmisile mahtum bir varakaya yedi acentanın ismini yazarak komiser ile âzadan iki zatın ve başkâtiplerin nazarı altında bulunan bir sandığa atarlar. İntihap müddetinin inkizasında heyeti mezkûre tarafından reyler tasnif ve intihap neticesini havi bir zabıtname tanzim ve imza olunur. Haklarında tesavii âra vukua gelen namzetlerden kıdemli olan tercih edilir ve en fazla rey kazanan namzetlerden intisabi iki seneyi ikmal etmemiş olan zatın intihabı hükümsüz addolunarak kendisinden sonra rey kazanmış olan namzet nazarı dikkate alınır.

**MADDE 40** — Müddeti hitam bulan borsa meclisi âzasının tekrar intihabı caizdir.

**MADDE 41** — Borsa meclisi kânunsani iptidasında ifayı vazifeye başlar ve ilk içtimada aralarından birini reis, birini reis vekili ve birini de veznedar intihap ederler. Bu vazifeler fahriyen ifa edilir. Meclis işe başladığı zaman senei sabıkaya ait hesabat eski meclis tarafından devrü teslim olunur.

**MADDE 42** — Meclis âzasından iki zat hesap müfettişi intihap edilerek her ay vezne mevcudunu tadat ve mazbatasını meclise tevdi ederler.

**MADDE 43** — Meclis lâakal haftada bir gün içtima eder. Lüzumu halinde komiser resmen ve reisle beraber âzadan ikisi komiserin muvafakatile meclisi fevkalâde olarak içtima ettirebilirler. Başkâtipler mecliste reyi istişari sahibi olarak bulunurlar. Müzakerat bunlardan biri marifetile aynen defteri mahsusuna yazılarak reis ve âza tarafından imza edilir. Müzakerat ruznameleri komiserliğin inzimamı muvafakatile başkâtipler tarafından tertip olunur.

Borsa meclisi âzasından lâakal üç zatın tahriri talepleri üzerine bir meslenin ruznameye ithali mecburîdir.

**Madde 44** — Meclis içtimalarında kararlar ekseriyeti âra ile ittihaz olunur. Tesavii âra





vukuunda reisin bulunduğu taraf ekseriyet add olunur.

**Madde 45** — Mecliste ittihaz olunan kararlarla tanzim ve tertip edilen bütçe komiserinin tasvip ve tasdikine iktiran etmedikçe tetbik edilmez .

Tasdik eylediği kararların tatbik ve icrasını komiser temin eder. Meclis tarafından ittihaz ve komiserlikçe bittasvip bir şekli nihai iktisap eden bütün mukarrerata borsanın aslı ve fahrî âzası ile mensubini tarafından ittiba mecburidir.

**Madde 46** — Esham ve tahvilât, kambiyo ve nukut hususi bütçeleri aşağıda yazılı varidat ve masarifi ihtiva eder .

A - Varidat :

1 - Borsanın aslı ve fahrî âzaları ile mensubininin kayıt ve abonuman ücretleri .

2 - Anonim şirketler tahvilât ve hisse senedatının kayıt ve abonuman ücreti.

3 - Fiat cetvelleri ( Kot ) abonuman ücreti

4 - İanat ve teberruat .

5 - Resmî devairden maada hususî müessesat ve efrat tarafından talep olunan kayıt suretleri ücreti.

6 - Cezayi nakdiler ve müteferrik hasılat

B - Masarifi

1 - Memurların ve müstahdemlerin maaşat ve ücretleri .

2 - Neşriyat ve matbuat.

3 - Masarifi umumiye ( telefon, kırtasiye , tenvirat, mahrukut, meremmet, eşya ve levazım ve saire.)

4 - Müteferrik masarifat ve ikramiyeler ve aidat ve iane.

5 - Gayri melhuz masarifat.

**MADDE 47** — Meclis âzası arasında inhilâl vukuunda son intihapta meclisi teşkil eden yedi zattan sonra rey kazanmış olanlardan adedi âranın nisfından bir fazla rey alan acenta münhal âzalıği işgal ve selefinin müddeti mütebakiyesini ikmal eder. Aksi takdirde münhal âzalık için yeniden intihap yapılır.

Meşru bir mazerete müstenit olmaksızın mütemadiyen ve mütevaliyen dört içtimada hazır bulunmıyan âza hükmen müstafi addolunur.

**MADDE 22** — Borsaların hususî bütçeleri borsa meclisleri tarafından tertip edilir ve Maliye vekilinin tasdikile kat'iyet iktisap eder.

**MADDE 23** — Borsa bütçelerinin varidat ve masarifi aşağıda yazılanlardır :

A - Varidat;

1 - Borsanın aslı ve kayıtlı âzaları ile mensuplarının kayıt ve abonuman ücretleri,

2 — Anonim şirketler tahvilât ve hisse senedatının kot ve abonuman ücretleri,

3 - Fiat cetvelleri abonuman ücretleri

4 - İaneler ve teberrular,

5 - Resmî dairelerden maada hususî müesseseler ve efrat tarafından istenecek fiat suretlerinin elli kuruşu geçmemek şartile ücretleri,

6 - Naktî cezalar ve müteferrik hasılat,

B - Masarifat;

1 - Memurların ve müstahdemlerin maaşat ve ücretleri;

2 - Neşriyat ve matbuat,

3 - Umumî masraflar, telefon, kırtasiye, tenvirat, mahrukut, meremmet, eşya ve levazım ve saire

5 - Gayri melhuz masraflar,

**MADDE 20** — Borsalar hususî bütçeleri ile idare olunurlar . Bütçeler ile hesabı kat'ileri borsa meclisleri tanzim ve tertip eder.

**MADDE 21** — Borsa bütçelerinin varidat ve masarifi aşağıda gösterilmiştir :

**A - Varidat**

- 1 - Borsanın aslı ve kayıtlı âzalarının verdikleri ücretler,
- 2 - Anonim şirketlerin esham ve tahvillerinin kot ücretleri,
- 3 - Fiat cetvelleri abone ücretleri ,
- 4 - İaneler ve teberrular,
- 5 - Hususî müesseseler ve fertler tarafından istenecek fiatlar için alınacak ücretler ( bu ücretler elli kuruşu geçemez . )
- 6 - Müteferrik hasılat.

**B - Masarif**

- 1 - Memurlarla müstahdemlerin maaş ve ücretleri,
- 2 - Neşriyat ve matbuat,
- 3 - Umumî masraflar (telefon, kırtasiye, tenvirat, mahrukat, meremmet ),
- 4 - Müteferrik masraflar (ikramiyeler, aidat, iane ve saire ).
- 5 - Gayri melhuz masraflar.

**MADDE 48** — Borsa meclisi; ruznameye dahil olan mesail hakkında ittihazı karar ederek icra mesailine müdahale edemez. Başlıca vazifeleri şunlardır:

- 1 - Borsa kanunu ile nizam ve talimatının tamamı tatbiki esbabını tezekkür,
- 2 - Komiserliğin tasdikine arz edilmek üzere borsa bütçesini tanzim,
- 3 - Borsada müstahdem bil'umum memurini intihap ve maaşatını tespit ve memur kanununun 26 ıncı ve 52 inci maddelerinde musarrah vazai fi ifa,
- 4 - Borsa âzayı asliye ve fahriyesini kabul,
- 5 - Borsa muamelâtının bir şekli salimde ceryanı vesailini tehiye ve ihzar,
- 6 - Borsacıların tarzı hareketlerini tetkik,
- 7 - Borsa muamelâtından mütevellit olmak üzere borsa âzası arasında veyahut bunlarla müşterileri beyninde tahaddüs eden ihtilâfatı tetkik ve hal,
- 8 - Bütçesi dahilinde sarfiyat icra,
- 9 - Borsa kanunu ile nizam ve mukarreratına muhalif hareketleri tahakkuk eden borsa âzası ile mensubini hakkında mukarrerat ittihaz,
- 10 - Borsa nizamnamesine yeni ahkâm ilâvesini veya mevcut ahkâmdan her hangi birinin tadilini komiserliğe teklif,
- 11 - Kayt ve abonuman ücretlerini tayin,
- 12 - Dellâliye (Kurtaj) tarifelerini tertip,
- 13 - Müşterek sandığı idare.

**MADDE 49** — Borsa meclisi her acentayı celp ve davet ederek defterlerinin ibrazını talep ve bunlar üzerinde tetkikat icra edebilir.

**MADDE 50** — Mecliste tezekkür olunan bir işte âzadan biri doğrudan doğruya alâkadar olduğu takdirde o iş hakkındaki müzakereye iştirak edemez .

**MADDE 51** — Borsanın bulunduğu şehirde mevcut ve ( anonim ) şirket halinde müesses bankalarca aralarında intihap edilecek 4 murahhas borsa meclisinin âzayı istişariyesinden dirler; bankaları da alâkadar eden hususatta komiserlikten vaki olacak davet üzerine bu murahhaslar meclis müzakeratına iştirak ederler.

**MADDE 24** — Borsa meclisleri ruznameye dahil olan meseleler hakkında kararlar ittihaz ederek icra meselelerine müdahale edemezler. Başlıca vazifeleri şunlardır:

- 1 - Borsalar kanun ile nizamnamesinin tamamı tatbiki esbabını tezekkür,
- 2 - Maliye vekilinin tasdikına arz olunacak bütçeyi tanzim,
- 3 - Borsalarda müstahdem bilumum memurları intihap ve maaşlarını tespit ve memur kanununun 26 ıncı ve 52 inci maddelerinde musarrah vazifeleri ifa,
- 4 - Borsaların aslı veya kayıtlı âzasını kabul,
- 5 - Borsa işlerinin salim bir şekilde ceryanı vesilelerini ihzar,
- 6 - Borsa aza ve mensuplarının tarzı hareketlerini tetkik,
- 7 - Borsa işlerinden mütevellit olmak üzere borsa âzası arasında veyahut bunlarla müşterileri beyninde tahaddüş eden ihtilâfları tetkik ve kabil olduğu takdirde sulhan hal,
- 8 - Bütçesi dahilinde sarfiyat icra,
- 9 - Borsalar kanun ile nizamnamesine ve kararlarına muhalif hareketleri tahakkuk eden borsa âzası ile mensupları hakkında karar ittihazı,
- 10 - Kot ve abonuman ücretlerini tayin,
- 11 - Kurtaj - dellâliye - tarifelerini tertip,
- 12 - Müşterek sandığı idare.

**MADDE 25** — Borsa meclisleri her acentayı celp ve defterlerinin gösterilmesini talep ve bunlar üzerinde tetkikat icra edebilir.

**MADDE 22** — Borsa meclislerinin başlıca vazifeleri şunlardır :

- 1 - Borsalar kanunile nizamnamesinin tatbiğine ait tetbirleri müzakere,
- 2 - Borsa işlerinin salim bir şekilde cereyanı vesilelerini ihzar,
- 3 - Bütçe ve hesabı kat'iyi tanzim,
- 4 - Devlet kadrosuna dahil memurlar müstesna olmak üzere, borsa müstahdemlerini intihap ve ücretlerini tesbit,
- 5 - Borsalara aslı veya kayıtlı âza kabulü ,
- 6 - Borsa âza ve mensuplarının vaziyet ve hareketlerini tetkik,
- 7 - Borsa işlerinden çıkacak ihtilâfların tetkik ve halli,
- 8 - Bütçe dahilinde sarfiyat icrası,
- 9 - Kanun ve nizamnameye ve meclis kararlarına muhalif hareketleri görülen borsa âzasile mensupları hakkında karar ittihazi,
- 10 - Abone ücretlerini tayin,
- 11 - Kurtaj ( dellâliye ) tarifelerini tertip.

**MADDE 23** — Borsa meclisleri her acen-tayı davetle kendisinden izahat isteyebilecekleri gibi defterleri üzerinde tetkikat dahi vapa-bilirler .

**MADDE 24** — Borsa meclislerinin karar-larını icra lâzımdır. Ancak komiser bunlardan kanun ve nizamlara muvafık bulmadığını esbabı mucibesile beraber bir defaya mahsus

**MADDE 52** — Tahvilât ve hisse senedatı borsa kaydı resmisine dahil bulunan anonim şirketlerce aralarında intihap olunacak dört murahhas dahi borsa meclisinin âzayı istişariyesinden olup bu şirketlere ait tahvilât ve hisse senedatını alâkadar eden hususatta komiserlikten vakı olacak davet üzerine bu murahhaslar meclis müzakeratına iştirak ederler .

**MADDE 53** — Meclis lüzum gördüğü takdirde komiser mahallî ticaret odasından veya ticaret birliklerinden ikişer zatı, uütaleaları alınmak üzere meclise davet edebilir.

**MADDE 54** — Borsa acentalarının 31inci maddede muharrer olduğu veçhile alâkadaran hakkında ika ettikleri zarar ve ziyanın tazminine mahsus teminatı nakdiyenin ademi kifayeti halinde bakiyesini ikmal etmek üzere bir müşterek sandık teşkil ve sandık borsa meclisi tarafından idare olunur.

**MADDE 55** — Müşterek sandığın menabii varidatı berveçhi atidir :

1 — Her acentanın icrasına tavassut eylediği alım satım muamelâtı üzerinden aldığı dellâliyenin yüzde beşi ,

2 - Borsa bütçesi varidatı seneviyesinin yüzde onu tecavüz etmemek şartile bir kısmı ,

3 - Her acenta tarafından şehri veya senevi tediye edilecek bir para ,

4 - Borsa meclisinin, komiserliğin müsadesiyle istifasını tahtı karara alabileceği diğer varidat.

**MADDE 56** — Balâdaki maddede tadat olunan envai varidatın nisbet ve miktarları borsa meclisince tespit olunur. Acentalar tarafından şehri veya senevi verilen meblağ müdiin şahsî mali olarak açılacak hususî bir hesaba geçirilir. Acentalar borsada buldukları mudetçe matluplarına geçirilen mebalîğ hakkına bir günde iddaa dermeyan ve mebalîği mezbureyi hiç bir veçhile istimal edemezler.

**MADDE 26** — Meclis lüzum gördüğü takdirde komiser ticaret odasından veya ticaret birliklerinden ikişer zatı mütaleaları alınmak üzere meclise davet edebilir.

**MADDE 27** — Borsa acentalarının nci maddede yazılı olduğu veçhile alâkadarlar hakkında ika ettikleri zarar ve ziyânın tazminine mahsus naktî teminatı yetişmediği takdirde bakiyesini ikmal etmek üzere bir müşterek sandık teşkil ve bu sandık borsa meclisi tarafından idare olunur.

**MADDE 28** — Müşterek sandığın sermayesi berveçhi atidi:

1 — Her acentanın icrasına tevassut eylediği alım satım işleri üzerinden aldığı kurtajların % 5 i ,

2 - Borsa bütçesinin senelik varidatının % 10 u geçmemek şartile bir kısmı ,

3 - Her acenta tarafından kendi arzusile ayda veya senede tesviye edilecek bir para ,

**MADDE 29** — Müşterek sandığı acentalar tarafından ayda veya senede bir para verilmesi caizdir. Bu takdirde işbu paralar verenin şahsî malı olarak açılacak hususî bir hesaba geçirilir.

olmak üzere meclise iade eder. Meclis noktai nazarında israr eylerse komiser keyfiyeti meclisin esbabı mucibesile beraber Maliye Vekâletine bildirir, Maliye vekâletinin kararı kat'idir.

**MADDE 57** — Bir acenta her ne sebeple olursa olsun terki meslek ettiği tadtirde müsterek sandıkta hususî hesabatta matlubunda muherrer mebalîği istirdat eder. Ancak bu paramın iadesi borsa meclisince bu acentanın borsaca hiç bir iliğiği kalmadığının tahakkuk etmesine mütavakkıfdir.

**MADDE 58** — Acentaların müsterek sandık sermayesi yüzbin liraya baliğ oluncaya kadar acentalar tedivatda devam ve o miktardan sonra şahsî tevdiat tevekkuf eder.

**MADDE 59** — Müsterek sandığa ait mebalîğin nukut ve esham ve tahvilât mubayaa-sından maada bir suretle borsa meclisi kararile tenmiyeye ve istimalinden hasıl olan temettu mezkûr sandık mevcuduna ilâve olunur. Yalnız acentalar mevduatının istismarından tahassul eden temettü müdürler hesabına matlup kayd-edilir.

**MADDE 60** — Sandığın gerek müsterek sermayesi, gerekse acentalar tarafından vuku-bulan mevduat, borsa muamelâtından başka hiç bir şeyin için kabili haciz değildir.

*Fasıl : 3*

Esham ve tahvilât ve hisse senedatı muamelâti hakkındadır

**MADDE 61** — Devlet eshamile idarei hususiyeler ve belediyelerin kükûmetin kefaleti altında aktettikleri istikrazat eshamı Maliye vekâletinin iş'arı üzerine borsa meclisi tara-fından derhal borsa kaydı resmisine idhal olunur.

**MADDE 62** — Merkezi idareleri borsanın bulunduğu şehirde bulunan Anonim şirketler tahvilât ve hisse senedatını borsa kaydı resmine ithal ettirmek için müracaata mecburdur. Bu mecburiyeti ifa etmiyen şirketlere ait tahvilât ve senedat üzerine borsada ve her nevi müessesatı maliye ve sarrafiyede alım satım ve bunların terhini mukabilinde avans muame-lâtı icrası memnudur. Merkezi idareleri borsanın müesses bulunduğu şehirde olmiyan anonim şirketler tahvilât ve hisse seneda-tını borsaya kayıt ettirmekte muhtardırlar.

**MADDE 30** — Bir acenta meslekini terk ettiği takdirde müsterek sandıkta hususî hesapta matlubundan yazılı paraları temettu ile birlikte istirdat eder. Ancak bu paraların iadesi borsa meclisince bu acentanın borsaca hiç bir iliğiği kalmadığının tahakkuk etmesine mütevakkıftır.

**MADDE 31** — Müsterek sandığa ait paralar Devlet esham ve tahvilâtına veya millî bankalara yatırılmak suretile tenmiye edilir. ve hasıl olan nema sandık mevcuduna ilâve olunur.

**MADDE 32** — Müsterek sandığın sermayesi borsa işlerinden başka hiç bir borç için haczedilemez.

*Fasıl : 3*

Menkul kıymetler işleri

**MADDE 33** — Devlet eshamile vilâyetle-rin ve belediyelerin aktettikleri istikrazlar eshamı Maliye Vekâletinin iş'arı üzerine borsa meclisleri tarafından derhal borsa kotuna ithal olunur.



*Fasıl : 3*

Esham ve tahviller

**MADDE 25** — Devlet, vilâyet ve belediyelerle Hükümetin kefalet ettiği sair müesseselerin esham ve tahvilleri Maliye Vekâletinin iş'arı üzerine borsa kaydına alınmak mecburidir.

Bunlardan başka millî veya ecnebî esham ve tahvillerin borsa kotuna alınması borsa meclisinin kararına ve Maliye vekilinin tasvibine bağlıdır.

**MADDE 63** — Düveli ecnebiye eshamının borsa kaydı resmisine ithali Maliye vekâletinin muvafakatine vabestedir. Ecnebi Anonim şirketlere ait tahvilât ve hisse senedatı memleketleri borsalarında kaydı resmiye kabul olunmuş bulunmak şartile borsa kaydı resmisine kabul edilir.

Mezkûr şirketlerin tahvilât ve hisse senedatı memleketlerindeki borsalardan ihraç olunduğu takdirde derhal Türkiye borsalarından da kayıtları terkin edilir.

**MADDE 64** — Borsa kaydi resmisine dahil bulunmayan esham ve tahvilât ve hisse senedatı üzerine borsada peşin veya vadeli muamelât icrası memnudur.

**MADDE 65** — Borsada mukayyet ecnebi şirketler her sene pilânçolarile kârüzarar hesaplarını ve meclisi idare raporlarını Ankara ve İstanbulda gazetelerle neşrülân etmeğe ve bu vesıkadan birer musaddak nushasını borsa komiserliğine tevdi eylemeğe mecburdurlar ,

**MADDE 66** — Türkiye Cümhuriyeti ile idarei hususiyeler ve belediyeler tarafından ihraç edilen eshamdan maadasının kaydi resmiye ithali borsa meclisinin kararına ve Maliye Vekâletinin tasvibine vabestedir.

**MADDE 67** — Devlet, vilâyet ve belediyeler eshamının borsaya ithalinde hiç bir ücret alınmaz. Millî şirketlerin esas sermayelerine nazaran beher Türk lirası için borsa namına beş para kayıt ücreti ahzedilir.

**MADDE 68** — Esham ve tahvilât ve senedat muamelâtı borsada, peşin muvakkat (primli) veya kat'i vadeli (likidasyon) olmak üzere cereyan eder . Bu muamelâta ait arzu talepler her iki şekilde dahi borsa salonundaki mevakii mahsusasında yüksek sesle ifade olunur . Aynı acentaya satış ve alış hakkında verilmiş olan muhtelif emirlerin takas suretile ifası için dahi yokarıda zikrolunan usule mutabaat olunmak lâzımdır.

**MADDE 69** — Esham ve tahvilât ve hisse senedatı alm ve satım; bunlar nama muharrer olsa dahi senedat numaralarının tayini ve sair surette hiç bir şey tahsis edilmeksizin yalnız miktarları üzerine icra edilir.

**MADDE 34** — Ecnebi Devletler eshamının borsalar kotuna ithali Maliye Vekâletinin muvafakatine bağlıdır.

**MADDE 35** — Borsaların kotuna dahil bulunmayan esham ve tahvilât ve hisse senedatı üzerine borsada peşin veya vadeli işler yapılması memnudur.

**MADDE 36** — Borsalarda kayıtlı ecnebi şirketler her sene pilânçolarile kârü zarar hesaplarını ve meclisi idare raporlarını Ankara ve İstanbulda gazetelerle neşrü ilân etmeye ve bu vesikalardan birer musaddak nushasını borsa komiserliklerine vermeye mecburdurlar.

**MADDE 37** — Devlet, vilâyet ve belediyeler tarafından çıkarılan eshamdan maadasının borsa kotlarına ithali borsa meclislerinin kararına ve Maliye vekâletinin tasvibine bağlıdır .

**MADDE 38** — Devlet, Vilâyet ve belediyeler eshamının borsalarının kabulünde hiç bir ücret alınmaz .

Millî şirketlerin esas sermayelerine göre beher türk lirası için borsalar namına beş para kayıt ücreti alınır .

**MADDE 26** — Borsa kotunda bulunmayan esham ve tahviller üzerine borsada iş yapılması memnudur.

**MADDE 27** — Devlet, vilâyet ve belediyelerin esham ve tahvillerinin borsaya kabûlünde hiç bir ücret alınmaz.

Millî veya ecnebi şirketlerden esas sermayelerine göre beher türk lirası için borsalar namına iki para kot ücreti alınır.

**MADDE 70** — Esham ve tahvilât ve senedat muamelâtında usulü dairesinde yapılan akitlerde tarafeyn yekdiğerini ikna edecek miktarda dipozito talebine selâhiyettardır .

Dipozitonun miktarına kanaat etmiyen taraf meclise müracaat eder. İşbu dipozitodan başka esham ve tahvilât ve senedat fiyatında borsa meclisi tarafından tayin edilecek miktarda fark hasil ahursa farktan müstefit olan tarafın onu diğêr taraftan istemiye hakkı olur. Bu kabil hususatta muamelei vakia ahara havale edilmişse farkı fiatı kendisine havale olunan acenta verir. Balada muharrer ahkâmın ademi icrası takdirinde mevzuu muamele olan esham ve tahvilât ve senedat mubayaa veya fûruht olunarak taahhüdünde durmıyan tarafın taahhüdü ifa olunur.

**MADDE 71** — Esham ve tahvilat ve senedat muamelâtında acentalar beyninde havale usulü caizdir. Altmış sekizinci maddede muharrer muamelatı alakadaranca yekdiğerine tebliğ olunduğu vakit tarafeyinden biri alıcı veya satıcı olduğuna göre bu muameleyi diğêr bir acentaya havale edirse mütekabil taraf bunu kabule mecburdur .

**MADDE 72** — Borsalarda muvakkat veya kat'i vadeli esham ve tahvilât muamelâtile likidasyonların suveri icraiyesi borsa meclisleri tarafından tertip ve Maliye Vekâletince tasdik edilecek bir talimatname ile tayin olunur.

**MADDE 73** — Bankalar ile banker dairelerinin kendi kişelerinde yapacakları esham ve tahvilât muamelâtının miktarı azamisi borsa meclisince tayin edilir. Bu miktarlardan fazla olacak muamelâtı müessesatı mezkûre acentalar vasitasile borsada icra ettirmeğe mecburdurlar.

*Fasıl : 4*

Esham ve tahvilât ve hisse senedatından alınacak Rusum hakkında

**MADDE 74** — Esham ve tahvilât ve hisse senedatının her nevi üzerine gerek peşin ve gerek muvakkat veya kati vadeli olarak icra edilen muamelâtta takarrür eden bedel itibarile binde yarım nisbetinde hazine namına resim istifa olunur. Rapor muamelâtında bu resmin msfi alınır.

**MADDE 39** — Bankalarla banker dairelerinin gişelerinde yapacakları menkul kıymetler işlerini azemî miktarları borsa meclislerince tayin edilir.

Bu miktarlardan fazla olacak işleri mezkûr müessesler acenteler vasitasile borsada icra ettirmeye mecburdurlar .

*Fasıl 4*

Menkul kıymetlerden alınacak rüsum hakkında

**MADDE 40** — Esham ve tahvilât ve hisse senedatının her nevi üzerine gerek peşin ve gerek kati vadeli olarak yapılacak işlerde tekarrrur eden bedel itibarile bin de yarım nisbetinde Hazine namına resm alınır. Ecnebi esham ve tahvilâtından bu resmin iki misli istifa olunur.



**MADDE 75** — Esham ve tahvilât ve hisse senedatı resminin mısıfı bayia ve mısıfı müşteriye aittir.

**MADDE 76** — Esham ve tahvilât ve hisse senedatı icrasına vesat eden borsa acentaları tutmakla mükellef balundukları yevmiye defterine mezkûr muamelâtın nevilerini ve peşin veya muvakkat veyahut kat'i vadeli olup olmadığı ve bedeli mukarrerini ve bu bedel üzerinden istifası lâzım gelen resim miktarını ayrı ayrı hanelerde tahrir ve tespit ederler.

**MADDE 77** — Bankalar ve banker daireleri dahi doğrudan doğruya kişilerinde yaptıkları esham ve tahvilât ve senedat muamelâtının balâdaki maddede muharrer tarifât veçhile bir deftere kaydetmekle mükelleftirler. Sarraflar ise bu hususta ayrıca defter tutmayup koçanlı defterde resim miktarını da gösterirler.

**MADDE 78** — Borsa acentalarile bankalar ve banker daireleri ve sarraflar bir ay zarfında yaptıkları muamelâtla bunların miktarı resmini havi olmak üzere borsa komiserliğine birer cetvel verirler. Mezkûr muamelâtın resmi cetveller üzerinden tahakkuk ettirilerek komiserlikce birer tahsil müzekkeresi tanzim ve malsandıklarına veya tahsil şubelerine tevdi olunur. İşbu maddenin 1 inci fıkrasında mezkûr cetvellerin itasında on günden ziyade teahhur vukubulduğu takdirde resmen borsa komiserliğince alâkadaramın kuyut ve vesai ki bitetiklik yüzde beş fazlasile tahakkuk ettirilir. ve tahsili emval kanununa tevfi kan lüzumu tahsili merciine bildirilir.

*Fasıl : 5*

Kambiyo ve nukut muamelâtı hakkındadır

**MADDE 79** — Kambiyo ve nukutun borsa kaydı resmisine kabulü ya borsa meclisinin kararı ve komiserliğin tasvibi ile veyahut resen Maliye vekâletince icra olunur.

**MADDE 80** — Kambiyo ve nukut üzerine vadeli muamelât ve repor ve depor yapılması memnu olup bunlar münhasiren peşin olarak icra edilir. Ve bu suretle alınıp satılan kambiyo ve nukudun teslim ve tesellümü yevmi aktin nihayet ferdası akşamına kadar ifa ve ikmâl olunur. Müddeti mezkûrenin inkizasında tesviye ve intaç edilmeyen muamelât için alâkadar-

**MADDE 41** — Esham ve tahvilât ve hisse senedatı resminin yarısı satana ve yarısı alana aittir.

**MADDE 42** — Borsa acentalarile bankalar ve banker daireleri ve sarraflar bir ay içinde yaptıkları işlerle bunların resmen miktarını havi olmak üzere borsa komiserliklerine birer cetvel verirler. Mezkûr işlerin resmi bu cetveller üzerinden tahakkuk ettirilerek komiserliklerce birer tahsil müzekkeresi tanzim ve mal sandıklarına veya tahsil şubelerine tevdi olunur.

Bu maddenin birinci fıkrasındaki cetvellerin itasında on günden ziyade teahhur vuku bulunduğu takdirde resmen borsa komiserliklerince alâkadarların kuyut ve vesikalari tetkik olunarak %5 fazlasile tahakkuk ettirilir. Ve tahsili emval kanununa tevfi kan lüzumu tahsili merciine bildirilir.

*Fasıl : 5*

Kambiyo ve nukut işleri hakkındadır

**MADDE 43** — Kambiyo ve nukudun borsa kotlarına kabulü ya borsa meclislerinin kararı ve komiserliklerinin tasvibi ile ve yahut resmen Maliye vekâletince icra olunur.

**MADDE 44** — Kambiyo ve nukut üzerine vadeli muamelât ve repor ve depor yapılması memnu olup bunlar münhasiran peşin olarak icra edilir. Ve Bu suretle alınıp sutılan kambiyo ve nukudun teslim ve tesellümü yevmi aktin nihayet ferdası akşamına kadar ifa ve ikmal olunur. müddeti mezkûrenin inkizasında tesviye ve intaç edilmeyen muamelât için alâkadarlar

*Fasıl : 4*

Kambiyo ve nukut

**MADDE 28—** Kambiyo ve nukudun borsa kotuna alınması borsa meclisinin kararına ve Maliye Vekâletinin tasvibine baēlıdır . Maliye Vekâleti lüzum görürse doğrudan doğruya-kabul emri verebilir.

lar tarafından komiserliğe üç gün zarfında müracaatla muamelei icraiye ifa olunarak neticesi defteri mahsusuna kaydedilir.

**MADDE 81** — Müddeti muayyenesi zarfında neticelendirilmemiş kambiyo ve nukut muamelâtının maddei anife veçhile muamelei icraiye tabi tutulmasından dolayı husule gelen fiat farkı muamelei vakiyi 'tavik ve işkâl edenin zararına kaydolunur. Bi gibi icra muameleleri muayyen müddetin hitamından ne kadar müddet sonra yapılırsa yapılsın farkı fiatı tesbit hususunda müddeti mezkûrenin inkızası gününe ait kapandı fiatı nazarı dikkate alınır.

**MADDE 82** — Kambiyo ve nukut muamelâtında ispekülasyon memnudur. Efrat ve müessesat münhasıran farkı fiattan istifade maksadile bizzat veya bilvasıta kambiyo ve nukut muamelâtı yapamazlar. Ve ihtiyacata müstenit olmadıkça yine bizzat veya bilvasıta kambiyo ve nukut alıp satamazlar. Bu ihtiyaçların nelerden ibaret olduğunu Maliya vekâleti tayin eder.

**MADDE 83** — İşbu kanun mucibince kambiyo ve nukut muamelâtı icrasına salâhiyettar efrat ve müessesat yaptıkları muamelâtı kimin namına icra ettiklerini istizah vukuunda borsa komiserliğine izah ve namlarına kambiyo ve nukut muamelâtı yapılan efrat ve müessesatta bu muamelelerin hakikî ihtiyaçlara müstenit bulunduğunu müsbit evrakı kezalik komiserliğe iraeve mecburdurlar.

**MADDE 84** — Bankalarla banker dairelerinden satılan kambiyolar ile ecebî nükuduna ait muamelât her neşekil ve surette icra edilirse edilsin hakikî ihtiyacattan münbais olması muktazi olup bu yolda icra ettirilen muamelâtın 83 üncü maddede muharrer evrakı müspitesi alâkadarın tarafından mezkûr müesseselere ibraz olunarak bunların natık olduğu kiymetlere ait muamelâtın ikmal edildiği satıcı müessesese idaresince mezkûr evrak üzerine tahrir ve mührü resmî ile tahtim edilir. Bu yolda meşhudatı havi evrak diğer bir muamele için istimal olunamaz.

tarafından komiserliğe üç gün zarfında müracaatla muamelei icraiye ifa olunarak neticesi defteri mahsusuna kaydedilir, 86 ncı madde hükmü mahfuzdur.

**MADDE 45** — Kambiyo ve nukut muamelâtında ispekülasyon memnudur. Efrat ve müessesat münhasıran farkı fiattan istifade maksadile bizzat veya bilvasıta kambiyo nukut muamelâtı yapmazlar. ve ihtiyacata müstenit olmadıkça yine bizzat veya bilvasıta kambiyo ve nukut alıp satamazlar. bu ihtiyaçların nelerden ibaret olduğunu evvelden bir liste ile maliye vekâletince tayin olunur.

**MADDE 46** — Bu kanun mucibince kambiyo ve nukut işleri yapmaya salâhiyettar efrat ve müessesat yaptıkları muamelâtı kimin namına icra ettiklerini istizah vukuunda borsa komiserliklerine izah ve namlarına kambiyo ve nukut işleri yapılan efrat ve müessesatta bu muamelelerin hakikî ihtiyaçlara müstenit bulunduğunu müsbit evrakı kezalik okmiserliklere göstermeye mecburdurlar.



**MADDE 29** — Kambiyo ve nukut işlerinde ispekülâsyon memnudur.

Fertler veya müesseseler ihtiyacları bulunmadıkça gerek doğrudan doğruya ve gerekse vasita ile kambiyo ve nukut alıp satamazlar.

Bu ihtiyacların nelerden ibaret olduğunu önceden bir liste ile maliye vekâleti tayin eder

**MADDE 30** — Kambiyo ve nukut işleri yapanlara bu işleri kimin için yaptıklarını sorulduğu zaman borsa komiserlerine bildirmeye ve iş yaptırılanlar da işlerinin hakiki ihtiyaclardan ileri geldiğini isbat edici evrakı istenildiği zaman göstermeğe mecburdurlar.

**MADDE 85** — Borsa acentalarila bankaların ve banker dairelerinin kambiyo ve nukut muamelatının yekdiğerine havale etmeleri memnudur.

Bir banka veya banger borsa acentalarından birine alış veya satış için verdiği ordınonun icrasını müteakip acenta keyfiyeti derhal banka veya bankere ihbar etmekle mükellef olup bu tarzda cereyan eden kambiyo muamelelerin teslim ve tesellüm suretile intacı alıcı veya satıcı bankalar veya bankerler beyninde icra olunarak acentalar bu işlerle iştigal edemezler.

**MADDE 86** — Banka ve banker daireleri yalnız tacirlere şeraiti atıye dairesinde lüzumu kadar vadeli kambiyo satabilirler. Bu gibi vadeli satışlara mukabil müşteriler tarafından müessesatı mezkûreye kanaatbahş evrak irae olunmakla beraber alınacak kambiyoya ait konşumento ve fatura gibi vesaikin azamî üç ay zarfında ibraz edileceği tahriren taahhüt edilmek iktiza eder. Müddeti muharrer zarfında vesaik ibraz edilmezse muameleyi yapan banka ve banker tarafından keyfiyet borsa komiserliğine ihbar edilir. Ve bu gibiler hakkında bilâ ihtiyaç kambiyo alanlara ait muamele tatbik olunur.

**MADDE 87** — Bankalarla banker dairelerinin yekdiğerine ecnebî kambiyosu veya nukudu tevdiî mukabilinde Türk parası ve bilâkis Türk parası tevdiî mukabilinde ecnebî kambiyosu veya nukudu avans vermeleri memnu olduğu gibi efrat veya müessesata kezalik ecnebi kambiyosu veya nukudu terhinine mukabilinde Türk lirası üzerine avans muamelâtı yapmaları da memnudur.

**MADDE 88** — Bankalarla banker dairelerinin kendi aralarında gerek Türk parası mukabilinde, gerekse mübadele suretile kambiyo ve nukut alıp satmaları memnudur. Müessesatı mezkûre kambiyo muamelelerini borsa acentalarına tevdi ve acentalar da muamelatı borsa salonunda mevakii mahsusalarında usulü dairesinde icra ve teftelerine kayıt ederek alâkadaran ile resmî bordro taati ederler. Bankalarla bankerler kambiyo için aldıkları iki makûs ordınoyu yekdiğerine tekas ve mahsup etmekten memnu olup bu kabil emirleri kezalik acentalar vasıtasile borsada icra ettirmeğe

**MADDE 47** — Borsa acetelerile bankaların ve banker dairelerinin kambiyo ve nukut işlerini yekdiğerine havale etmeleri memnudur.

**MADDE 48** — Banka ve banker daireleri yalnız tacirlere aşağıdaki şartlar dairesinde lüzumu kadar vadeli kambiyo satabilirler. Bu gibi vadeli satışlara mukabil müşteriler tarafından mekûr Müesseselere kanaatbahş evrak gösterilmekle beraber alınacak kambiyoya ait konşumento, fatura, konfirmasyon ve saire gibi vesikaların azamî üç ay içinde ibraz edileceği tahriren taahhüt edilmek lâzım gelir.

Bu müddet içinde vesikalar ibraz edilmezse muameleyi yapan banka ve banker tarafından keyfiyet borsa komiserliklerine haber verilir ve bu gibiler hakkında ihtiyacsız kambiyo alanlara ait muamele tatbik olunur.

**MADDE 49** — Bankalara banker dairelerinin yekdiğerine ecnebî kambiyosu veya nukudu tevdiî mukabilinde türk parası ve bilakis türk parası tevdiine karşı ecnebî kambiyosu veya nukud avansı vermeleri memnu olduğu gibi efrat veya müessesata kezalik ecnebi kambiyosu veya nukudu tarihini mukabilinde Türk lirası üzerine avans muameleleri yapmaları da memnudur.

**MADDE 31** — Bankalarla bankerlerin ecnebi kambiyou su veya nukudunu karşılık tutarak türk lirası üzerine avans yapmaları memnudur.

**MADDE 32** — Bankalarla bankerler bir gün içinde tekas yapmak şartile gerek türk lirası ile gerekse mübadele suretile kambiyo alıp satabilirler. Tekas yapamadıkları işleri borsada karşılayarak neticelendirilmeye mecburdurlar.

mecburdurlar . Bankalar ile banker daireleri borsa meclisile komiserlik tarafından tayin olunan hadlerden dun olan miktarlardaki kambiyo ve nukudu kendi kişelerinde bilvasıta alıp sata bilirler. Bu miktarlardan fazla olmak üzere kişelerine arz veya kişelerinden talep edilen kambiyo ve nukudu ya aynen veyahut mukabili bulunan diğ er bir dövizi acentalar vasıtasile borsada icra ettirmeğ e mecburdurlar. Bu müesseseler kambiyo muamelelerini gün ü gününe ifa ve intaç ederler akşamları pozisyonlarında döv iz saklayamazlar yalnız bir günlük kambiyo muamelelerinin her döv iz için ancak bin Türk lirasına tekabül eden kıymetten dun bulunan kesirlerini ertesi güne devredebilirler. Bankalar ve banker daireleri borsa acentalarından maada hiç bir ferde veya müesseseye borsa muamele için ordino vermez ] ve muamelâtı mezkûreden dolayı Acentalardan başkasına dellaliye (kurtaj) tediye edemezler.

**MADDE 89** — Bankalarla banker daireleri kambiyo ve nukut üzerine arbitraj ve mübadele muamelâtı icrasına salâhiyettardırlar.

**MADDE 90** — Borsanın öğ le ve akşam vakitleri kapalı bulunduğ u zamanlarda bankalarla banker dairelerinin her ne şek il ve surette olursa olsun kambiyo muameleleri yapmaları memnudur.

**MADDE 91** — Her hangi ecnebi bir memleket hesabına borsa veya müessesatı saireden kambiyo mübayaası veya fûruhtu ve arbitrajı Maliye Vekâletince indelhace men veya tahdit olunabilir.

**MADDE 92** — Bankalarla banker daireleri efrat ve müessesat tarafından türk parasile vukubulan mevduatı kendi namlarına ecnebi kambiyosuna veya nukuduna tahvil etmeyüp aynen muhafaza ve tenmiye ederler.

**MADDE 93** — İhraç eden hükümetler tarafından mevkii tedavülden kaldırılmış olan ecnebi nukudunun Türkiyeye ithali memnudur. Bu gibi evrakı naktiyeyi ecnebiye gümrüklerle postanelerce mahreçlerine iade olunur.

**MADDE 94** — Bankalarla banker daireleri ve müessesatı sairenin yaptıkları kambiyo ve nukut, esham ve tahvilât muameleleri borsa komiserliğ inin mürakabesi tahtında olup mua-

**MADDE 50** — Her hangi ecnebi bir Devlet hesabına borsadan veya sair müesseslerden kambiyo alınması veya satılması yahut arbitrajı Maliye Vekâletince lüzumu halinde men veya tahdit olunabilir.

**MADDE 51** — Bankalarla banker daireleri efrat veya müessesat tarafından türk parasile vukubulan mevduatı kendi namlarına ecnebi kambiyosuna veya nukuduna tahvil etmeyip aynen muhafaza ve tenmiye ederler.

**MADDE 52** — İhraç edilen hükümetleri tarafından tedavül mevkiinden kaldırılmış olan ecnebi nukudunu türkiyaya ithali memnudur. Bu gibi ecnebi evrakı nakdiyesi gümrüklerle postahanelerden mahreçlerine iade olunur.

**MADDE 33** — Her hanđi bir ecnebi kambiyou su ve ya nukudunun borsadan veya sair müesseslerden alınması , satılması veya arbitrağı Maliye vekâletince lüzumu halinde men veya tahdit olunabilir.

**MADDE 34** — Bankalara bankerler , türk parasile yapılan tevdiatı kendi namlarına ecnebi kambiyou su veya nukudu ile değişidirmeyip aynen saklarlar.

**MADDE 35** — Hükümetleri tarafından tedavülden kaldırılmış olan ecnebi nukudunun Türkiyeye sokulması memnudur. Bu gibi nukut gümrüklerle postahanelerce iade ettirilir.

melâti mezkûreye dair komiserliğin talep edeceği malûmat ve izahatı teallül ve teahhur göstermeksizin vermekle ve her nevi kuyut ve defatirini göstermekle mükelleftir.

*Fasıl : 6*

Ahkâmı umumiye

**MADDE 95** — Borsa muâmelâtı umumiyesi yalnız acentalarla mezun memurları ve coberler tarafından borsa salonundaki mevki-lerinde yüksek ses ve arzu talep ifade eden kelimelerle icra ve defterlerine kaydolunur.

**MADDE 96** — Balâdaki maddede muharrer kimseler tarafından salonda usulü dairesinde teklif edilip kezalik saîhiyettar biri canibinden derhal kabul olunan her muamele tarafeyni nükûl edilmemek üzere teahhüt altına alınmış bir akit olup işbu muamelenin borsa memurları tarafından kaydi tespiti mecburidir.

**MADDE 97** — Borea acentalarile bankalar ve banker daireleri bir ay zarfında yapmış oldukları borsa muamelatı ecnas ve mekadirini havi olarak komiserliğe birer cetvel verirler bu cetveller komiserlikce tertip ve ihzar edilen malûmatı ihσαιyeye esas teşkil eder.

**MADDE 98** — Borsada tespit olunan fiatı havi cetveller neşri ve vesaiti muhtelifle ile ilân olunur. Borsa komiserliğinden mezuniyet almadıkca hiç bir fert veya müessese borsa fiatı neşir ve ilân salâhiyetini haiz değildir.

Fasıl : 5

Borsa işleri

**MADDE 36** — Borsa alış verişleri yalnız acentalarla müstahdemleri ve coberler tarafından borsa salonundaki yerlerde arzu talebi anlatan yüksek seslerle yapılır. Bu suretle biri tarafından teklif edilip diğeri tarafından derhal kabul olunan alış veya veriş her iki tarafı teahhüde bağlayan ve dönülemeyen bir akit olur. Bu akitler acentalar tarafından defterlerine yazılacağı gibi borsa memurlarınca da kayıt olunmak mecburidir.

**MADDE 37** — Esham ve tahviller üzerine usuli dairesinde yapılan vadeli işlerde tarafeyn bir birini ikna edecek miktarda dipozito istemeye selâhiyetlidir.

Depozito miktarına kanaat etmeyen taraf meclise müracaat eyler. Bu dipozitodan başka esham ve tahvillerin fiyatında borsa meclisi tayin edilecek miktarda fark hasıl olursa farktan istifade eden tarafın bu farkı diğer taraftan istemeye hakkı olur. Bu taleplere riayet edilmediği takdirde meclis icra muamelesi yapar.

**MADDE 99** — Borsa muamelâtından mütevellit olmak üzere borsa âzayı asliye ve fahriyesi beyninde veya acentalarla müşterileri arasında tahaddüs eden ihtilafatın mercii ruyet ve halli borsa meclisi olup bu kabîl muamelattan mütevellit deayi mahakimce mesmu olmaz,

**MADDE 100** — Yukarıki maddede zikrolunan ihtilâfat için borsa Meclisi alâkadaranı celp ve davet ederek keyfiyeti tetkik ve bir karara rapteder. Tarafeyinden biri bir hafta zarfında bu karara ademi kanaatle itiraz serderse sureti teşkili atide gösterilen heyete tevdi keyfiyet olunur. Bu heyetin kararları alâkadaran için kat'idir.

**MADDE 101** — Balâdaki maddede zikrolunan heyet, her sene kânunusani iptidasında borsa meclisi tarafından mecliste dahil olmayan acentalar arasında mûntehap altı ve komiserlik canibinden bu heyete riyaset etmek üzere intihap edilen bir ki ceman yedi zattan mürekkep olmak üzere teşkil olunur. Müddeti memuriyatleri bir senedir.

**MADDE 102** — Bir acenta meclisinden mezuniyet istihsal etmedikçe vazifesinden infikak edemez. Esnayı mezuniyette ifimat ettiği bir zatı usulüdaireesinde tevkil edebilir. Vekil sıfatıyla gösterilen zat meclisi huzurunda tahlif edilir. Bilâ mezuniyet infikak eden acentalara ait muamelâtın devamına müsaade olunmaz. Meşru bir mazerete müstenit olmaksızın bir seneden fazla müddet borsadan müfarekati icap edenler acentalık sıfatını zayi ederler,

**MADDE 103** — Acentalık sıfat ve hukukun mahfuziyeti teminatının tamamen mevcudiyetle meşruttur, Teminatına hanel gelen bir acenta muamelâtına devam etmemek şartile yirmi gün zarfında noksanını ikmale mecburdur.

**MADDE 104** — Borsada alım satım işleri acentalar tarafından bir dellâliye mukabilinde ifa olunua. Dellaliye tarifesinin tanzimi borsa meclisine aittir. Acentaların yaptıkları işler için işbu tarifede muharrer miktarlardan fazla veya noksan dellaliye almaları memnu'dur.



**MADDE 38** — Borsanın aslı ve kayıtlı azaları arasında borsa işlerinden dolayı çıkacak ihtilâfların rüyet ve hâlli borsa meclisine aittir. Harçten bir müşteri ile borsa azası arasında böyle bir ihtilâf çıkar ve müşteri tarafından müracaat olunursa meclis bu ihtilâfı da sulhan hâl ve tesviyeye selahiyetlidir . Meclisin kararına kanaat getirmeyenlerin bir hafta zarfında itiraz hakları vardır . Bu takdirde keyfiyet komiserlikçe aşağıda gösterilen heyete tevdi olunur.

**MADDE 39** — İtirazları tetkik ve hâl için mecliste dahil olmayan aslı ve kayıtlı azalar arasından altı kişilik bir hey'et intihap olunur. Bu hey'ete komiser tarafından tayin edilecek bir zat reis olur. Hey'etin müddeti iki sene olup kararları kati ve nihaidir.

**MADDE 105** — Borsada mukayyet bulunmayan efrat ve müessesatın borsacılığı san'at ittihaz ve esham tahvilât ve kambiyo ve nukuti alım satımla işigal eylemeleri ve borsada mukayyet pulunmalarında bu işlerin salon haricinde icra etmeleri memnudur. Bankalarla banker daireleri kendi kişilerinde müşterilerile bu muameleleri icra ederler. Ancak bu muamelelerin mütekebil- karşılıklarını ( Kontruparti ) lerini acentalar vasıtasile borsada yaptırmaya mecburdurlar.

**MADDE 106** — Acentalardan her hangi biri borsa muamelâtından mütevellit farklı veyahut dikkatsızlık ve mübalâtsizlik gibi esbaptan dolayı diğer acentalara veya müşterilerine ika ettikleri zararları rızasile tediye etmezse işbu tetkikat neticesinde itasına mahkûm olduğu farkları veya zararları tediye-den imtina eden acentaların hali aczi ilân ve evel emirde nakdi teminatına müracaat olunur. ve o kifayet etmediği takdirde müşterek sandıktan borçları tediye edilir.

**MADDE 107** — naktî teminat ile beraber müşterek sandık mevcudu her hangi bir acentanın deynini ika ettiği zararı tesviyeye gayri kâfi gelirse acentanın aczine borsa meclisince verilecek karar üzerine acenta muameleden men edilüp matlubat ve düyunatının tesviyesi meclisce tayin edilen bir tasfiye heyetine havale olunur.

**MADDE 108** — tasfiye heyeti mezkûr acantayı kuyut ve defatirile mevcudatını iraeve ve vaziyeti umumiyesini müşir bir cetveli itaya davet eder ve mevcudat ve matlubatı düyununa garameten taksim edilir. bu acanta daveti vakaaya icibet etmediği takdirde tasfiye heyeti borsa meclisi kararile defattr ve kuyut ve mevcudatına vaziyet eder.

**MADDE 109** — kuyut ve defterini ketmü ihfa veya tasfiye heyetine iraedden ve vaziyeti umumiyesini müşir bir cetveli ifaden imtina eyleyen veya yazıhanesinde bulunamayan acantanın hali aczi hileli addolunur.

**MADDE 53** — Borsa işlerinden mütevellit hesaplar ve karşılaştırılan esham ve tahvilât muamelelerinden husule gelen farklar alâkadarlarca günü gününe tesviye olunmak lâzımdır. Bunlar ile hesaplar ve bir de acentaların yekdiğerine ve müşterilerine ika ettikleri zararlar birriza tediye edilmezse alacaklılar tarafından borsa komiserliklerine vukubulan müracaat üzerine mesele borsa meclislerine havale olunur.

**MADDE 54** — Yukarıki maddede beyan olunan muamelâttan mütevellit ihtilâflar müşterilerin müracaatları üzerine borsa meclislerince sulhen hallolunur.

Maamafi tarafeynin ait olduğu mahkemeye müracaat hakkı da mahfuzdur.

**MADDE 55** — Naktî teminat ile beraber sandık mevcudu bir acentanın borçlarını tesviyeye kâfi gelmezse borsa meclisleri böyle bir acentanın vaziyetini ilân ile iştenmen ve borsa işlerine ait umumî vaziyetini tetkik ederek kendisile münakit muallâk muamelâtı tasfiye ve intaç eder ve lüzum görürse borsadan inracına karar verir.

**MADDE 40** — Borsa işlerinden ileri gelen fark ve hesaplar alâkadarlarca günü gününe tesviye olunmak lâzımdır. Bu fark ve hesaplarla acentaların yaptıkları zararlar rıza ile tesviye edilmezse alacaklıların borsa komiserlerine müracaatları üzerine mes'ele borsa meclislerine havale olunur.

**MADDE 41** — Bir acentanın teminatı borçlarını tesviyeye kâfi gelmezse borsa meclisleri bu acentanın vaziyetini ilân ve kendisini işten men etmekle beraber borsa işlerine ait hesaplarını tetkik eyler. Tetkik neticesinde bu acentanın işlerini tasfiye edebilir. Bundan başka lüzum görürse borsadan ihraç kararında verebilir.

**MADDE 110** — Hileli hali acizde tasfiye heyeti acentanın matlup ve düyünatını tespit edebilmek için komiser marifetile ve evraki havadisle alâkadarana ilânat icra edilir . Böyle bir acentaya borclu olup deynini kayıt ettir - meyen kimse hakkında alâkadarandan biri tara - fından vaki olan ihbar üzerine tasfiye heveti mayunu mezkûrun defterlerini tekikle izharı hakıkata selâhiyettardır.

**MADDE 111** — Hileli olmayark hali aczi ilân edilen bir acantamın iadei itibar ve muamelâtına tekrar iptidar edebilmesi acen - tamın tarihi aczinden itibaren iki ay zarfında müşterek sandıkca kendi namına verilen me - balığı tamamen ve sair düyunun bakivesini ifa ve deyinlerinin kendisile ibra etmesine mü - tevakkıf olup bu acantamın iadei itibar ede - bilmek için tarihi aczinden itibaren ancak iki ay müddet intizar olunur ve bu müddetten fazla borsadaki mevkiini muhafaza edemez .

**MADDE 112** — Bir acentanın vukuu vefatı takdirinde borsa meclisi müteveffamın hesaba - tını tetkik ve dayinlerin hakkını da ita eder ve şirketleri varsa onlar da hissesini tesviye ettikten sonra fazlasını varislere veya alâkadar olanlara verir.

*Fasıl : 7*

Ahkâmı cezaiye hakkındadır

**MADDE 113** — Borsada intizam ve inzi - batı ihlâl ve işleri teşviş edenlere birinci def - asında şifahen tenbih, 2 inci defasında ihtar ve tevbih icra edilir. 3 üncü defa bu gibi harekete tesaddi edenler bir hafta müddetle borsa salonuna duhulden ve yahut elli lira cezayı naktî ile tecziye olunur.

**MADDE 114** — Borsada mukayyet veya gayri mukayyet esham ve tahvilât ve hisse senedatıle kambiyo ve nukut üzerine muamele icrası zımında borsamın açık veya kapalı olduğu zamanlarda borsa salonunun haricinde içtima edilmesi veya yapılması memnudur. Bu gibi ictimalar her nerde olursa olsun

**MADDE 56** — Bir acentanın vefatı vuku - unda borsa meclisi müteveffamın borsa muame - lâtından mütevellit hesaplarının tetkik ve ala - cakların hakkını nektî teminatından verir. ve kaldığı takdirde mütebakisini bu işi rüyete memur mahkemeye tevdi eyler .

*Fasıl : 7*

Ceza hükümleri hakkındadır

**MADDE 57** — Borsaya girmeye mezun olanlardan intizam ve inzi batı bozan ve işleri karıştıranlara birinci defasında şifahen tenbih, ikinci defasında ihtar ve tevbih yapılır. Üçüncü defa bu gibi harekete tesaddi edenler bir hafta müddetle borsa salonuna girmekten men veyahut elli liraya kadar naktî ceza alına - rak cezalandırılırlar.

**MADDE 58** — Borsada mukayyet ve gay - ri mukayyet esham ve tahvilât ve hisse seneda - tile kambiyo ve nukut üzerine muamele icrası zımında borsamın açık veya kapalı olduğu zamanlarda borsa salonunun haricinde içtima edilmesi ve iş yapılması memnudur. Bu gibi ictimalar her nerede olursa olsun zabıta me -

**MADDE 42** — Bir acenta ölürse, meclis, borsa işlerine ait hesaplarını tetkik ve bu işlerden dolayı alacaklıların hakkını teminatından tesviye eder ve artan teminatını serbest bırakır.

**MADDE 43** — Acentalar alım ve satımı bir kurtaj (dellâliye) mukabilinde yaparlar. Kurtaj tarifesi borsa meclisi tarafından tanzim ve Maliye vekâletince tasdik olunur.

*Fasıl : 6*

Geza hükümleri

**MADDE 44** — Borsada intizam ve inzi-batı bozân ve borsa işlerini karışdıranlara birinci defasında şifahen tenbih, ikinci defasında ihtar ve tevbih yapılır. Üçüncü defa bu gibi harekette bulunanlara bir hafta müddetle borsa salonuna girmekten men veyahut elli liraya kadar para cezası verilir.

**MADDE 45** — Borsada kayıtlı ve kayıtsız esham ve tahvillerle kambiyo ve nukut üzerine iş yapmak için borsa salonu haricinde toplanması veya toplu olarak iş yapılması memnudur. Bu gibi içtimalar zabıtaca dağıtılır. Borsada mukayyet olanlar bu içtimalarda bulunmuşlarsa on beş güne kadar borsa salonu-

zabita memurları marifetile dağıtılarak içtimada hazır bulunup iş yapanlardan borsada mukayyet olmayanlar mahkemeye sevk olunur. Ve borsada mukayyet bulunanlar ise on beş güne kadar borsa salonuna duhulleri men veya kendilerinden yüz lira kadar cezayı nakdi ahz olunur.

**MADDE 115** — Borsa memurlarının mazbutiyetini temin maksadına matuf olarak meclis ve komiserlikçe müttehas mukarrerat ve tedabire riayet etmeyenler birinci defasında tahriren ihtar ve tevbih ve ikinci defasında üç gün meddetle borsa salonuna duhulden men ve yahut yirmi beş lira cezayı nakdi ahzı suretile cezalandırılır.

**MADDE 116** — Yaptıkları borsa muamelelatını resmî defterlerinden yayit etmeyen borsa azası birinci defasında şifahen tenbihe maruz kalmakla beraber defterlerinin nevakısını ikmal edinceye kadar salona devamına müsaade olunmaz. Bu hareketleri ikinci defa görülenler kezalik defterlerindeki nevakısı ikmale mecbur tutulmakla beraber üç gün müddetle salona duhulden men ile ve ya yirmi beş lira cezayı nakdi ahzile cezalandırılırlar.

**MADDE 117** — Borsada mukayyet buldukları sırada başka bir mesleğe ve ya ticarete intisap edenlere muayyen bir müddet zarfında vaziyetlerini iş bu kanun ahkâmına tevfiik etmeleri tahriren ihtar olunur.

Bu suretle hareket etmiyenlerin vaziyetleri düzelinceye kadar borsa işleri yapmaları men edilir.

**MADDE 118** — Kambiyo ve nukut üzerine münhasıran farkı fiyattan istifade etmek maksadile ispekülasyon yapan veyahut ihtiyacı hakikiye müstenit olmaksızın kambiyo ve nukut muamelelatını icra eden borsa âzası birinci defasında on beş gün müddetle borsaya duhulden ve iş yapmaktan men veya yüz lira cezayı nakdi ahzile, ikinci defasında bir ay ihraç cezasile ve ya iki yüz lira cezayı nakdi ahzile ve üçüncü defasında iki ay ihraç ve ya üç yüz lira cezayı nakdi ahzile cezalandırılırlar. ve dördüncü defasında borsadan tart edilirler.

Maamafih borsa meclisi fili vakiin mahiyetine göre iş bu cezalardan her ikisini hükme-

murları marifetile dağıtılarak içtimada hazır bulunup iş yapanlardan borsada mukayyet olmayanlar mahkemeye sevk olunur, ve borsada mukayyet bulunanlar ise on beş gün kadar borsa salonuna duhulden menolunurlar, ve mükerrirler hakkında borsadan ihraç kararı verilir.

**MADDE 59** — Borsa işlerinin mazbutiyetini temin maksadına matuf olarak meclis veya komiserlikçe müttehas kararlara ve tedbirlere riayet etmeyenler birinci defasında tahriren ihtar ve tevbih ikinci defasında üç gün müddetle borsa salonuna duhulden men edilirler .

**MADDE 60** — Yaptıkları borsa muamelelatını resmî defterlerine kayd etmeyen borsa âzası birinci defasında şifahen tenbihe maruz kalmakla beraber defterlerinin nevakısını ikmal edinceye kadar salona devamına müsaade olunmaz. Bu hareketleri ikinci defa görülenler kezalik defterlerindeki noksanları ikmale mecbur tutulmakla beraber üç gün müddetle salona girmekten men edilirler .

**MADDE 61** — Kambiyo ve nukut üzerine münhasıran farkı fiyattan istifade etmek maksadile ispekülasyon yapan veyahut hakiki ihtiyacılara müstenit olmaksızın kambiyo ve nukut muamelelatı icra eden borsaların asli veya kayıtlı âzası birinci defasında onbeş gün müddetle borsaya girmekten ve iş yapmaktan men, ikinci defasında bir ay ihraç cezasile cezalandırılırlar. Üçüncü defasında borsadan tardedilirler . Bankalar ve bankerler ve sarraflar için işbu memnuiyet ve ihraç, muamelelatından memnuiyeti ifade eder .

na girmekten men olunurlar. Mükerrirler hakkında iki misil ceza verilir.

**MADDE 46** — Borsa işlerinin düzenli ve mazbut olması için meclis veya komiserlikçe verilen kararlara riayet etmeyenler birinci defasında tahriren ihtar ve tevbih, ikinci defasında üç gün müddetle borsa salonuna girmekten men olunurlar.

**MADDE 47** — Yaptıkları borsa işlerini resmî defterlerine kayıt etmeyen borsa âzasına birinci defasında şifahen tenbih yapılır, ve defterlerinin noksanlarını ikmâl edinceye kadar salona girmelerine müsaade olunmaz. Bu hareketleri ikinci defa görülenler defterlerindeki noksanları ikmâle mecbur tutulmakla beraber ayrıca üç gün müddetle salona girmekten men edilirler.

**MADDE 48** — 30, 31, 32 ve 33 üncü maddelerdeki hükümlere riayet etmeyen asli ve kayıtlı âzalar birinci defasında onbeş güne kadar, ikinci defasında bir aya kadar borsaya girmekten ve iş yapmaktan menolunurlar. Üçüncü defasında borsadan ihraç edilirler. Bankalarla bankerler ve sarraflar için bu men ve ihraç cezaları borsadan iş yapmaktan menolunmayı ifade eder.

debilir veya cezayı nakdiler bir misli artırılabilir. İşbu madde borsa âzayı fahriyesinden bulunan bankalar ve banker daireleri ile sarraf müesseselerine de şamil olup yukarıda zikri geçen müddetlerce bu müesseselerin borsaya taalluk eden bilcümle muameleleri men olunmakla beraber fili vakiin derecesine göre âzayı asliye misilli cezayı nakdiler ahz olunur.

**MADDE 119** — 118inci maddenin birinci fıkrasında zikrî tadat edilen harekâta içtisar eden borsa âzayı asliye ve fahriyesinden olmiyan efrat ve müessesat hakkında borsa komiserliğince yapılan tahkikat evrakı nizamât ve mukarreratı Hükümet ademi riayet hakkında mevzu ahkâmı hukukiyeye tevfiikan takibatta bulunmak üzere müddei umumiliğe tevdi olunur.

**MADDE 120** — Borsada mukayyet esham ve tahvilât hisse senedatıle kambiyo ve nukut fiatını tezyit veya tenkis etmek maksadile borsada mukayyet veya gayri mukayyet kimselerden havadis neşrü işaa edenler hakkında tahkikat icra edilerek müstahikki ceza hareketleri görüldüğü takdirde evrakı tahkikiye müddei umumiliğe verilir.

**MADDE 121** — İşbu kanunun 118 inci maddesinden maada ahkâmına ve meclisin buna müstenit mukarreratına muğayir hareketleri tahakkuk eden bankalar ve banker dairelerle sarraf müesseseleri ve saireden beş yüz liraya kadar cezayı naktî ahiz veya bunların borsaya ait muameleleri cezaen bir haftaya kadar menolunur.

**MADDE 122** — Borsa meclisince tayin edilen tarifeden noksan veya fazla dellaliye alan acentalar ile tarife haricinde acentalara teklifatta bulunan banka ve banker dairelerle borsa mensubininden elli liradan iki yüz liraya kadar cezayı naktî alınır.

**MADDE 123** — İşbu kanunda mevzu bahs cezalara, borsa memurini tarafından icra kılınan tetkikat ve tahkikat üzerine borsa meclisince hüküm verilerek komiserlik tarafından tasdik ve icra ve naktî cezalar borsa veznesince tahsil olunur.

**MADDE 124** — Her hangi bir acentanın cezaen salona duhulünün men'i memurlarının devamına mani teşkil etmez. Ancak bir acenta-

**MADDE 62** — Borsada mukayyet esham ve tahvilât ve hisse senedatıle kambiyo ve nukut fiyatını tezyit veya tenkis etmek maksadile borsada mukayyet kimselerden havadis neşrü ilân edenler hakkında tahkikat icra edilerek müstahikki ceza hareketleri görüldüğü takdirde evrakı tahkikiye müddei umumiliğe verilir.

**MADDE 63** Borsa meclisince tayin edilen tarifeden noksan veya fazla kurtaj alan acentalarla tarife haricinde acentalara teklifatta bulunan banka ve banker dairelerle borsa mensuplarından elli liradan iki yüz liraya kadar cezayı naktî alınır.

**MADDE 64** — İşbu kanunda bahsolunan cezalara borsa memurini tarafından icra kılınan tetkikat ve tahkikatın üzerine borsa meclisince hüküm verilerek komiserlik tarafından tasdik ve icra ve naktî cezalar borsa veznesince tahsil olunur.

**MADDE 65** — Her hangi bir acentanın cezaen salona duhulünün men'i memurlarının devamına mani teşkil etmez ancak bir acenta-



**MADDE 49** — Tarifeden noksan veya fazla kurtaj alan acentalarla tarife harcında acentalara teklifte bulunan banka ve bankerlerden ve borsa mensuplarından elli liradan iki yüz liraya kadar para cezası alınır.

**MADDE 50** — Bu kanunda bahsolunan cezalar, borsa memurları tarafından yapılan tetkikat ve tahkikat üzerine borsa meclisince hükmolunur.

**MADDE 51** — Her hangi bir acentanın ceza olarak saluna girmesinin meni müstahdemlerinin de girmesini menetmez. Ancak bir

tanın işden men'i halinde memurlarında onun namına salonda veya banka ve banker kişilerinde iş yapamazlar. Acenta memurları için hükmolunan muvakkat ihrac cezaları yalnız kendileri hakkında tatbik ve cezai nakteler kezalik kendilerinden tahsil edilir.

**MADDE 125** — İşbu kanun ahkâmına tevfikân mahkûm olduğu cezai itadan imtina edenler borsa salonuna duhulden ve iş yapmaktan menolunurlar.

**MADDE 126** — Şifahî tenbih ve tahriren ihtar ve tevbih de dahil olduğu bütün cezalar alâkadaranın sicil kayıtlarına işaret olunur. Şifahî tenbih ile tahriren ihtar ve tevbihten maadası borsa salonunda şifahen ve tahriren ilân olunur.

**MADDE 127** — 78 inci maddede muharrer alâkadarandan her hangi birinin defterinde bir muamelenin hakikate muhalif bir surette mukayyet olduğu veya icra edilen muamelenin hiç kaydolunmadığı tebeyyün eylediği veyahut alâkadarlardan biri tarafından işbu defterlerin memurini aidesine ibrazından imtina edildiği takdirde mütecasirlerinden 25 liradan 100 liraya kadar cezai nakti alınmakla beraber resim ziyai müsbet olduğu halde ziyaa uğrayan resim miktarı dahi iki kat olarak istifa edilir.

**MADDE 128** — Borsa komiseri refakat memurları Maliye Vekâletine merbut Devlet memurlarından olup bu memurların maaşları borsa bütçesinden hazineyi maliyeye tevdi ve kendilerine tevzi olunur.

**MADDE 129** — Zaruret halinde borsaların muvakkaten seddü tatiline İcra Vekilleri heyeti kararla Maliye Vekili salâhiyettardır.

mın işten meni halinde memurları da onun namına salonda veya banka ve banker kişilerinde iş yapamazlar. Acenta memurları için hükmolunan muvakkat ihrac cezaları yalnız kendileri hakkında tatbik ve nakti cezalar kezalik kendilerinden tahsil edilir.

**MADDE 66** — İşbu kanun ahkâmına tevfikân mahkûm olduğu cezai itadan imtina edenler borsa salonuna duhulden ve iş yapmaktan menolunurlar.

**MADDE 67** — 78 inci maddede muharrer alâkadarandan her hangi birinin defterinde bir muamelenin hakikate muhalif surette mukayyet olduğu veya icra edilen muamelenin hiç kayıt olunmadığı tebeyyün eylediği veyahut alâkadarlardan biri tarafından işbu defterlerin memurini aidesine ibrazından imtina edildiği takdirde mütecasirlerinden yirmi beş liradan yüz liraya kadar cezai nakti alınmakla beraber resim ziyai müsbet olduğu halde ziyaa uğrayan resim miktarı dahi iki kat olarak istifa edilir.

**MADDE 68** — Bu fasilde beyan edilen cezalar borsa mensubları hakkında umumî hükümlerin tatbikine mani teşkil etmez.

**MADDE 69** — borsa komiserlerinin refakat memurları Maliye vekâletine merbut Devlet memurlarından olup bu memurların maaşları borsa bütçelerinden Maliye Hazinesine tevdi ve kendilerine tevzi olunur.

**MADDE 70** — Zaruret halinde borsaların muvakkaten seddü tatiline icra vekilleri heyeti kararla Maliye vekili salâhiyettardır.

acentanın işten men'i halinde müstahdemleri de iş yapamazlar. Acenta müstahdemlerine verilen salona girmekten veya işten men ve ihraç cezaları yalnız kendileri hakkında tatbik ve para cezaları da kendilerinden tahsil edilir.

**MADDE 52** — Bu kanun hükmüne tevfikan mahkûm olduğu cezayı vermiyenler borsa slununa girmekten ve iş yapmaktan men olunurlar.

**MADDE 53** — Borsa mensuplarından her hangi birinin defterinde bir işin doğru yazılmadığı veya deftere hiç geçirilmediği anlaşılır ve yahut bu defterler memurlara gösterilmek istenmezse bunlardan on liradan elli liraya kadar para cezası alınır.

#### *Fasıl : 7*

##### *Müteferrik hükümler*

**MADDE 54** — Borsa komiserlerinin refakat memurları Maliye Vekâletine merbut Devlet memurlarından olup bunların maaşları borsa bütçelerinden Maliye hazinesine tevdi ve kendilerine tevzi olunur .

**MADDE 55** — Zaruret halinde borsaların muvakkaten kapadılmasına İcra Vekilleri heyti karakile Maliye Vekili salâhivetlidir .

**MADDE 56** — Borsaların teşkilâtı, âza ve müstahdemlerinin intihap sureti, dahili idaresi ve borsa işleri hakkında bir nizamname yapılır .

**MADDE 130** — 24 Temmuz 1322 tarihli esham ve tahvilât ve kambiyo ve nukut borsası nizamnamelerile 22 ağustos 1339 tarihli zeyli ve bilûmum talimatnameleri ve ticaret kanunu ile ticaret odaları kanununun ve nizamnamesinin esham ve tahvilât ve kambiyo ve nukut acen-talarının sıfatı ticariyeleri ve ticaret odalarına kayıtları mecburiyeti hakkındaki ahkâm ile bu kanuna muhalif bilûmum mevzuat mûlgadır.

**MADDE 131** — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir .

**MADDE 132** — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri memurdur.

**MADDE 71** — 24 Temmuz 1322 tarihli Esham ve tahvilât ve kambiyo ve nukut borsası nizamnameleril 22 Ağustos 1339 tarihli zeyli ve bu kanuna muhalif bîlcümle mevzuat mûlgadır.

**MADDE 72** — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

**MADDE 73** — Bu kanunun ahkâmını icraya Maliye Vekili memurdur.

**MADDE 57** — 24 Temmuz 1322 tarihli esham ve tahvilât ve kambiyo ve nukut borsası nizamnamesile 22 Ağustos 1339 tarihli zeyli ve bu kanuna muhalif bilcümle mevzuat mülğadır.

**MADDE 58** — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir .

**MADDE 59** — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur .

